

Legújabb szabad. billard-golyók.
Alulírott bátorodik tisztelettel tudatni, hogy sok évi fáradság után sikerült neki
billard-golyókat
készíteni, melyek jószág és tartósság tekintetében minden eddigit messze fölülmúlnak.
Szín, hang és ruganyosság tekintetében teljesen hasonlítanak az előbbi billard-golyókhoz, azonban elpusztíthatóság tekintetében messze felülmúlják azokat, miután törés vagy repedés e golyónál teljesen lehetetlen, s erre nézve 1 évi írásbeli jótállást vállaltok. Egy darabnak ára 62 mm-terig 5 forint, 62-66 mm-terig 6 forint, 66-70 mm-terig 6 frt 50 kr., nagyság szerint.
Közel 100 billard, minden rendszerből, folyton raktáron.
KNILL KÁROLY, Bécs, IX., Rossau, Rothe Löweg. 5. n. 7.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent, s minden könyveskeresdesen kapható — az osztr. tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY cs. k. egyet. könyvtárusnál Bécsben I. Stefánplatz 6.

LÉVAY JÓZSEF ÖSSZES KÖLTÉMÉNYEI. KÉT KÖTET.
Ára füzve 3 frt 60. A KÖLTŐ ARCZKÉPEVEL. Diszkrétésben 5 frt.

Singerstr. 15. PSERHOFER J.-féle gyógyszerár Bécében.
Vértisztító labdacok, ezáltal egyesenes pillakának neveztem, teljes joggal megérdemlik e labdacok már egyszeresen nem bizonyították volna csodás hatásukat. A legmagasabb esetekben, mikor számos más orvosok használták, az alábbiak által alkalmazva, és pedig rövid használat után, teljes gyógyulás áll be. 1 doboz 15 labdacossal 21 kr., 1 tegeres 6 dobozossal 1 frt 4 kr., kérem ellen átvételért 1 frt 10 kr. (Kereséskor 1 tegeresnél nem szállítatik.) Számtalan levél érkezett, melyekben a labdacok fogadását a legkülönbözőbb és súlyos betegségeknél történt felgyógyulásukért köszönetet mondának. Mindenké, a ki csak egyszer beváltott kísérletet, tovább ajánlja labdacokát.
A sok köszönő iratból közlünk néhányat:
Waldhofen az Etsz. mell. 1880 november 21.
Nyilvános köszönt: Tekintetes úr! 1862 óta szenvedtem aranyeres bántalmában és húgyvezetékben; orvosollattam is magamat, de minden siker nélkül, bajom mind rosszabbá vált, úgy hogy 140 máltával heres haszfájást is éreztem, (a belső összehurcolás következtében); teljes étvágytalanság állott be, s mielőtt csak a legenyhébb ételt vagy egy korty vizet nyeltem is, az éjjel birtan a puffadás, nehézség alvás és fulladás miatt egészen állni, migsem végre az ön csodásan csodálós hatású vértisztító labdacok használatához folyamodtam, melyek nem tövezték el haszmat, s egészen csaknem gyógyítatlan bajomból teljesen megszabadították. — Minék következtében én a tekintetes urak vértisztító labdacokát s más erőtelj gyógyeszközt nem győzök hála nélkül elismernem elegendő képen kifejezni. — Kiváló mély tisztelettel
Oellinger János.
Tisztelt uram! Szerencsés voltam, véletlenül az ön vértisztító labdacokhoz jutni, melyek nálam csodákra voltak képesek. Évek óta szenvedtem felfújás és szédülésben; egy barátom 10 dobot adott az ön kitűnő labdacóiból, s 10 labdacó oly teljesen helyre állított gyógyosodtam. Kiszáradt kék cipőben 1 tegeres.
Pécs, 1881 márcz. 13.
Parr András.
Béltz, 1874 június 2.
Tisztelt Pserhofer úr! Irásbéli megköszönés és másoknak is, kiknek az ön vértisztító labdacokát egészen gátló visszaváltott, forró köszönettel kifejezni. Egy sok betegségekben labdacokát a legcsodásabb gyógyeszközt tanultam ki, s hol már minden más szer haszontalan volt. Köszönettel
Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan és biztosan ható, kétszertelennél legjobb szer, minden köszvény és csúszós láb, aranyereses hágyvezeték, társaság, gőrcs, ideges fogfájás, fejfájás, nátha, megfogás, stb. stb. ellen. 1 frt 20 kr.
Anatherin száj-víz, Popp J. G.-tól, általában elismert legjobb fogfentartó szer, 1 üvege 1 frt 40 krajczár.
Szem-essencia, dr. Romerhauser-tól, fenntartására; eredeti üvegekben á 2.50 és 1 frt 50 kr.
Chinai toilette-szappan, a legkülönbözőbb pangyártás terén. Használat után a bőr bármilyen káros és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokáig tart és ki nem szárad. Egy darab 70 kr.
Fiakei-por, általában ismert jóles házi- és étel-ellen. 1 doboz 35 kr.
Fagy-balzsam Pserhofer J.-tól, évek óta legbiztosabb szernek van elismerve, mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 tégely 40 kr.
Élet-essencia (prági csepp), jóles és erősítő, hűzi szer megfogott gyomor, rossz emésztés s indennemü altesti bajok ellen. Eg. üvege 20 kr.
Valamennyi francia különlegesség raktáron tartatik, vagy kívánatra pontosan és legelősebben beszerzik.
Postai küldemények 5 frt aluli megrendeléseknél csakis az összeg előleges beküldése mellett, nagyobb összegeknek utánvétellel is eszközöltek.
A legtöbb elősorolt specialitásban kapható Budapesten, **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerárában, király-utca 12. sz. alatt is.

Tapasztalataim, désem alatt bécsi, német-honi és belgiumi gyógyszerárakban szereztem, de azon körülmény is, hogy a külföldi gyógyszerek elszaporodását ellensúlyozzam, arra indítottak, hogy a leg-nagyobb gyógyszerjű növénykivonatokból, dr. Kvapil orvosi utasítása szerint a máris nagy kedveltségű
kárpáti egészségi labdacokat
készítem és forgalomba hoztam, melyek eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorhaj, felfúvódások, szédülés, fejfájás, váltóláz, aranyér, bőrkütesek, köszvény, vízkór és vesebajok ellen a legenyhébb sikerrel alkalmazhatók. — Egy skatulya 21 kr., egy tegeres 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bérmentes küldeményül 5 kr. bélyegdíjjal több. Ha a labdacok árához 20 kr. mellékeltek és az egész összeg posta-utalvánnyal beküldetik, akkor a megrendelt mennyiség az összes birodalomba bárholva bérmentve küldetik. Ezen esetben egy tegeres ára 1 frt 25 kr., 2 tegeres 2 frt 30 kr., 3 tegeres 3 frt 35 kr., 4 tegeres 4 frt 40 kr., 5 tegeres 5 frt 45 kr.

SZÉTKÜLDÉSI FÖRÁKTÁR.
Friedrich János gyógyszeráraknál Malackán, Pozsonym.
RAKTÁRAN:
Budapesten: Palaki Károly Széchenyi-utca az újépület elszemben.
Pozsonyban: Piszatory Bódog, Debreczenben: Mihálovits Istv. Kecskeméten: Molnár János, Segedén: Kovács Albert, Veszprémet: Tarcsay István, Veszprémet: Müller István.
Kés-Csaba, Kula, Pozsony, Nagy-Szombaton: Dobo Istv. Lugoson: Vártes L. Nyiregyháza: Korányi Imre, továbbá a gyógyszerárakban: Prívigyhén, Besztercebányán, Bries, Tiszolc, Nyitra, Bars, Szt-Kereszt, Bécsben: (Währing) Tenka.
Legújabb hálaíratok.
Nagyon tisztelt gyógyszerész úr! Kérem ismét három tegeresét kitűnő egészségi labdacóiból. Az isten áldja meg ezen találmányért, miután labdacóit ismét teljesen helyreállították. — B.-Alja 1882. szeptember 16-án.
Duschke Ferencz bányászti. Tekintetes úr! A nemrég küldött labdacóit plebániában beleg gyermekét közt szétosztottam, s miután tapasztaltam, hogy ezekre kitűnően hatnak, emelgőre kérek ismét hat tegereset. Liptó-Hutty 1882. július 2.
Diveczky János, plebános. Kérek két tegeresét egészségi labdacóiból küldeni; miután ezeket miut nélkülözhetlen háziészert találtam, ezennel köszönetemet nyilvánosan kifejezem. Banastor. 1882. szeptember 4.
Hirschenhauser E. Sziveskedjék mellékelte összegért nekem ismét két csomagot egészségi labdacóiból, melyek kitűnő hatása az aranyéremel tagadhatlan, mi magamon tapasztaltam, küldeni. Körömd, 1882. március 20-án.
Kerecsényi I. rel. plebános. Nagyon tisztelt gyógyszerész úr! Kérek melébb kitűnő egészségi labdacóiból két tegeresét küldeni, miután évek során át ezek használatára szokva vagyok, és pedig igen jó sikerrel, úgy hogy házámban nélkülözhetlenné lettek. Rozsnyó, 1882. december 4-én.
Hedry Nándor, pénzügyi hivatalnok. Kérek azonnal 6 dobozt labdacóiból küldeni. Az isten ezen jó hatású gyógy-találmányát áldja meg. Bécs, 1882. augusztus 22-én.
Helyettesy Lajos, plebános. Labdacóit kitűnő hatású, mely évek óta elvesztett egészségét visszazárta, alulírott önnök nyilvánosan köszönetét fejezi ki. Givandorf, 1882. okt. **Scheider Antal,** földmívelő.

Kauder Károly. Tekintetes úr! Kérem bocsátva azt, miszerint eddig valamennyi gyógyszer- és hasonló jószágok bir, az ön híres fagybalzsamát, mely csodálatos több idült fagybajokat gyorsan véget vetett, dacára valamennyi gyógyszerrel egészen szer írási bizalmatlanságomnak, alhatározottan magamat az ön vértisztító labdacóhoz folyamodni, hogy ezen apró golyócskák segítségével megostromoljam sok évi aranyeres bántalmam. Egyáltalán nem veszem önmagamat bevalóni, miszerint régi bajom még jobban használat után egész tökéletesen megszűnt, s én ezen labdacókat ismeretlen körömben a legbiztosabban ajánlom. Az ellen nincs semmi ellenérvem, ha ön ezen szeresimát, — jóllehet névalírás nélkül — nyilvánosság alá öshatja bocsátani. Mély tisztelettel Bécs, 1881 február 20.
T. K. Csény, 1874 máj. 17. Tisztelt uram! Miniat vértisztító labdacókat nem, ki sok évi idült gyomorhajban és tapaszarában szenvedtem, nem csak az életnek visszaadták, hanem fiatal erőt is szerettek nek, nem állhatok ellen, más hasonló bajokban szenvedők kedvéért, és kérem: nálam szolgál 2 tegeresével küldene postautalvással mellet e csodálatos labdacókból. Teljes tisztelettel **Spisstek Balázs.**
Csukamáj-olaj, (Doroch), valódi eredeti több minőség. Egy üveg 1 frt.
Por lábizzadási ellen. Ezen szer utkövetlenül eltűnt a lábizzadási ellen. Ezen szer utkövetlenül eltűnt a lábizzadási ellen. Ezen szer utkövetlenül eltűnt a lábizzadási ellen.
Georgé Pate pektorale-ja, sok év óta a legjobb köhögés, rekedtség, hurut, mell- és tüdőbajok, gyégbántalmak ellen legjobb és legelősebb segéd-szernek általánosan elismerve. 1 doboz ára 50 krajczár.
Tannochinin-hajkenőcs Pserhofer J.-tól, sok év óta a legjobb általánosan elismerve. 1 doboz ára 50 krajczár.
Egyetemes tapasz Steudel tanártól való, gott és szűrt sebek, mérgek kelevények, a láb régi, idősákonként felnyitási kései, makacs mirigykelesek, fájópokulvar, sebes és gyulladákos mell, megfagyott tagok, köszvény és hasonló bajok ellen jónak bizonyult. Egy tégely 50 krajczár.
Egyetemes tisztító-só Bullrich A. W.-tól. Kitűnő házi- és meggyártású emésztés minden következményei, a. m. fejfájás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhaj, aranyér, dugulás, stb. ellen. Egy csomag 1 frt.

Krausz & Co. cs. kir. szabadalm. gépgyára Bécs, (Währing) ajánl: **Ángyalos-öreg-pet,** dugással óránként 800-1000 palackot, palackozás nélkül. Megrendelhető mind. nagysága üvege 12 forintól 50 frig. Szűrő-készletek alkalmasak minden folyadékhoz, 12 frtól 30 frig. 7661

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárusnál kapható — az osztr. tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY cs. kir. egyet. könyvtárusnál Bécsben I. Stefánplatz Nr. 6

Lalla Roukh KELETI REGE.
Irtá **MOORE TAMÁS.** Angolból fordította **LŐRINCZI LEHR ZSIGMOND.** Ára füzve 1 frt 60 kr. — Vászomban kátve 2 frt.

A MOHAI ÁGNES FORRÁS
hazánk egyik legszénasavdúsabb SAVANYUVÍZE
kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló bajában. Általában a víz mind azon köröknél kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervei élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos. Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend. 1883. évben 1 millió palack szállítottatott el.
Fris töltésben mindenkor kapható
Édeskuty L. m. kir. udv. savanyvíz-szállító Budapesten. Ügyszintén minden gyógyszerárban, fúszkereskedésben és vendéglőkben.

GORDON TÁBORNOK.
S ZUDÁN lecsendesítése a legnehezebb, legnyolultabb kérdések egyikévé vált, melyek ez idő szerint a külföldi diplomáciát foglalkoztatják. Három államnak, Egyiptomnak, a török portának és Angliának áll leginkább érdekében, hogy a fölkelésnek valami uton-módon állapottok létesüljenek. A megoldási módra nézve azonban nem engedi megállapodásra jüni őket az egymás iránti féltékenykedés. Egyiptom volna első sorban hivatva megtörni a nagyra nőtt lázadást. Erre azonban sem pénz, sem hadereje nincs elég. A máhdi megemmisítette az ellene küldött tizeret főny hadat s urává lett a Nilus forrásai területének és Felső-Egyiptomot fenyegeti. A porta szivesen küldene expedíciót, de azt egyéb nehézségeken kívül Anglia politikája ellenzi, nem állván érdekében, hogy a szultán fönhatósága Egyiptom fölött megerősödjék, már pedig ennek nem lehetne egyéb következése. De viszont Anglia is meggondolja, míg egy oly költséges és az áldozatokkal arányban nem álló sikerű hadjáratra vállalkoznék, moha nincsen számba vehető angol politikus, a ki áldozatokra ne volna hajlandó azért a nagy érdekét, hogy Angliának a suezai csatornán és Vörös-tengeren keresztül Kelet-Indiával zavartalan közlekedése biztosítsák.

ly körülmények között jutott aztán valakinek eszébe Macedoni Fülöp híres mondására gondolni: hogy a legerősebben ellentálló vár kapui is megnyílnak olykor egy számár előtt, ha az arannyal telt zsákokat visz a hátán. A máhdi fegyverrel leverni lehet ugyan, de nem érdemes. Sokkal olcsóbban lehet jutni a sikerhez, ha — megveszik.
Igy történt aztán, hogy a most diadalmasan előnyomuló proféta ellen fegyveres csapatok helyett egy száz embert küldenek, a ki el van látva a legmészebbre terjedő fölhatalmazásokkal, és annyi pénzzel, mely teljesen elegendő egy félvad vezér elkápráztatására, de azért meg se közelíti azt az összeget, a melybe egy hadjárat kerülne az afrikai sivatagokban.
A merész férfi, a ki e célra vállalkozott, kitűnően van megválasztva. Angliában uralkodó nézet az, hogy ha valaki, Gordon tábornok az az ember, a ki a csomót simán, vérontás nélkül megoldhatja, s a ki pusztá kézzel is

több sikert ígér, mint egy középszerű fegyveres erő.
Gordon tábornok ritka ember a maga nemében. Valóságos nevezetesség. A mellett, hogy vitéz és okos angol tábornok, a menyei biradalomnak elsőrendű mandarinja is, és azonfelül török pasa. Ő tehát az angol és a török hatalom képviselőjeként léphet föl, mint mind a kettőnek bizalmi embere. S ha a máhdi megtudja, hogy meghatalmazása egész odáig terjed, hogy Szudánnak még függetlenségét is biztosíthat: igen oktan profétának kellene lennie, ha vele szóba nem állana, hanem úgy bámul el vele, mint azt a barbár népek a békeküldöttekkel tenni megszokták.

Gordon Károly György mint a kínai taipingi lázadás elnyomása óta általában nevezni szokták, «kínai Gordon», Gordon Henrik Vilmos mérnökri tábornok és Enderby Sámuel hajótulajdonos leányának fia. Nagyatya, Enderby, többek közt arról nevezetes, hogy a bosztoni kikötőben az ő hajója volt az, melyről az amerikaiak a tengerbe hányták a theát s mely esemény tudvaleg az Egyesült-államok szabadságharcának előjátéka lett.
Gordon tábornok egész fiatalon lépett 1852-ben a hadseregbe s két évvel később a krími hadjáratban annyira kitüntette magát, hogy annak végével előbb Bessarabiában, később Örményországban a határmegállapító bi-

GORDON TÁBORNOK.

zottság tagja lett. 1860-ban Kínába ment s részt vett Peking ostromában, később a béke helyreállítására a kínaiak szolgálatában küzdött Tien-wang király felkelő csapatai ellen, melyek Kína nagy részét pusztították. Először Shanghai-ban volt alkalmazva, később az „örökké győztes” idegen legio vezére lett s oly sikerrel vezette csapatát, hogy alig egy év alatt leverte a lázadást.

Kitartása és szervező képessége nagyban elősegítették győzelmeit. A kínai kormány mindenféle ranggal és kitüntetéssel elhalmozta s az angol kormány kinevezte ezredesnek. 1865-ben Gravesendben a mérnökök feje lett s ez idő alatt a koldus gyermekek számára esti iskolát és ebédlő helyet alapított. 1871-ben a Duna deltájánál alkonzul lett. 1873-ban a kherdive felkérte, hogy Baker Sámuel után ő legyen a felső-egyiptomi törzsek parancsnoka s igyekeztek az ott uralkodó rabszolgakereskedés megszüntetésére hatni. Első tette volt, hogy a saját fizetését 100,000 forintról 20,000-re szálaltotta le, a mennyi egy angol tábornok fizetésének megfelelő. Ritka erélyével gyorsan szervezett csapatokat s egymásután hódította meg az állomásokat Khartumig. Rettentetlen bátorsága és vitésége, remületet keltett fel a lakók között, de aztán nyájassága és őszintesége bizalmat gerjesztett iránta. 1876-ban Angliába utazott, de 1877 február havában visszatért Kairóba s a szudáni tartományok főparancsnoka lett. Ugyanekkor követnek is küldték Jáno abessziniai királyhoz.

Az egyiptomi kormánnyal meghasonolva, 1879-ben Indiába, majd Kínába ment, hol az orosz-kínai konfliktus elsimitásán működött sikerrel. Ezután Mauritiusban mérnökkari főnök lett s innen 1882-ben a Fokföldre utazott, hogy a basutokat békére hangolja, a mi szintén sikerült neki.

És a mi szereplését még szebb színben tünteti föl, az, hogy mind e nagy vállalkozásaiban teljes önzetlenséget tanusított. Nölen ember és nem is gazdag, s még sem fogad el semmi jutalmat ama szolgálataiért, melyek az emberiségre és civilizációra oly nagy értékűek s melyekben folyton életével játszik.

Az angol irodalomban működéséről már több mű jelent meg, közelebb Hake Egmonttól „The Story of Chinese Gordon” cím alatt (London, Remington 1882). Ha Szudánban végzett, a Kongo vidékére szándékozik menni, hogy ott is rendet csináljon.

Ezt a férfit küldték most Szudánba a máhdi fejével okosan beszélni. S ő egy csekély kísérettel elindult a nehéz és bizonytalan útra s Khar-tumban kísérel meg a reá bizott kényes földadatot megoldani.

Legközelebbi napokban bizonyosan sokszor fogjuk olvashatni nevét s azért is tartottuk érdekesnek bemutatni arczképét annak az embernek, a kinek kezébe most oly nagy érdekek vannak letéve.

DALOK.

1.

Jártam egyszer árnyas erdőn,
Akkor nyílt a kikelet,
Kikelet virágit fedték
Az erdőt s a szivemet.

Nagyon rég volt, olyan rég volt,
Hogy mesének sem igaz,
Azt az erdőt és szivemet
Rég felverte már a gaz!

2.

Havaz, havaz... tiszta, fehér
A midőn levél a hó...
Ilyen volt a kebled egykor,
Ilyen szűz, tiszta, jó.

Havaz, havaz, havaz egyre,
Aztán jó a nap leve...
A hónap is, mint keblednek,
Szenny, mocskos lesz majd nevé!

3.

Hallottam én egy bús regét,
Nincs több olyan bús talán!...
Másként nem történtet, csak
Túl az óperenézian.

Volt egyszer — oly szép rege ez —
Volt egyszer egy kis leány,
S volt egy ifjú, az a lánykát
Hón szerette s igazán.

És a lányka hozzá simúlt
S megcsókolta homlokán...
S egy év múlva másnak lett a
Szeretője a leány...

S úgy elsírtam, úgy elírtam
E bús rege hallatán —
Akkor jutott csak eszembe,
Hogy az én históriám.

4.

Nem tudom már, mikor is volt,
Hogy itt esiggettél keblemen,
Majd azt hiszem: ezer éve,
Majd meg azt, hogy sohasem.

Nem tudom már, mikor is volt,
Hogy megsebzéd szivemet...
Csak azt tudom, hogy maholnap
Sírba visznek engemet!

5.

Kis harmatepp ringatózik
Smaragd-völgy levélen;
Ídd fel azt a harmat-cseppet
Iczi-piczi méhem!

Hej! de ne ídd! — ráhullt az egy
Bús ifjú szemébl,
Ha meginnád, meghalnál a
Keserűségétől!

SZOMORY KÁROLY.

SZÉKELY TÁMAD, SZÉKELY BÁNJA.

Történeti beszély a XVII. századból.

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

(Vége.)

Ötödik kancsó bor.

Midőn aztán a palotára lérték és a dagadó vörös selyem ottmánonon kényelembe helyezték magokat: Székely Mózes nagy áhitattal a rakott művü mennyezetre emelve szeméit így szólott:

— No, kenyeres, már most mit szólnak te mindezekre?

Maróthy felelet helyett tarsolyában kezdett kotorászni és abból egy kis könyvecskét vonva elé, oda tartotta Székely Mózesnek, mintha meg akarná vele szagoltatni.

— Nos, mi az? — kérde ez idegenül.
— Hát nem látod miféle nap van ma? Itt áll a kalendáriumban: piros pünkösöd első napja van.

— Hát aztán?
— Pünkösdi királyság ez atyámfia mind egy szál; hej, felek én ettől a palotától, hogy igen is drága lesz ez nekünk. Már én most jobb szeretnék lenni Udvarhelyszékben; tudja Isten, valamitől nagyon csiklandozik a nyakam.

— Ejnye te ruzsnyabéka, — kiált méltatlankodva Székely Mózes, — hát nem te vettél reá erre a dolagra? És nem megy-e minden nagyon jól?

— Ej haj; épen attól felek, hogy nagyon is jól megy; magásra visznek, mint a sas a teknős békát és majd akkorát pottyantanak rajtunk, hogy jaj! Csak legalább az a te őzdi borod lenne itt; vagy ha az nem, legalább

valami paparmorgó-féle, hogy az ember a bübátját küssé lecsillapíthatná; elférne egy kis jó paprikás szalonna is, de hát ebben a híres városban a kutyákat tartják csordában, nem a disznókat!

— Hát huzd meg azt a csemetyüzsínort; csak hoznak valamit, — mondja Székely, mire Maróthy meghuzta a csemetyüzsínort. Csemetésre egy 10—12 éves néger fiúcska termett a terem közepén, mintha csak a földből ugrott volna elő; kevés öltözet volt rajta, de a mi volt, csupa arany és selyem.

— Ejnye ecsem, be fényesre keféltek, — mond Maróthy a hódolattal ott álló gyerekek, — bizony nem hiszem, hogy hetvenhetedik unokád is eljusson ilyen bírral az angyalok közé.

A néger gyerek természetesen ebből mit se értett, de midőn Maróthy óriási tenyereiből tölcserit csinált s azt pohár gyanánt ajkához emelte: azonnal megértette a dolgot, mire egy második zsineret rántott meg és eltűnt. A következő perczben szétvált az egyik függönyajtó s annak közében 15—16 évesnek látszó gyönyörű cserkesz leány jelent meg, kezében ezüst tálcával, mely rakva volt mindennemű édes nyálksággal és hosszú velencei kristályokkal, melyekben minden színű folyadék volt, minden pohár egy-egy belé tett nádszállal ellátva.

Maróthy e ritka tüneményre hátra hőkölt: de még Székely is fölegyenesedett a keretről, elálmélkodva a szép gyermekre, ki keleti gyönyörűs hajtónadékokkal, aranyesikós öltönyökben és mindennél jobban ragyogó fekete szemekkel közeledett feléjük.

— Uram, ne vigy a kísértetbe; beh takaros egy személy az istenadta; nálunk a csiki barátok elfognák oltárra angyalnak!

Bámulás közben a kis leány alacsony asztalocskákat hozott elő s az étkeket és italokat elhelyezte s egy pompás bók után eltávozott a tereméből.

— Hej Zsuzska, Anikó, Julcsa, — kiáltja Maróthy, — jer csak vissza!

De a kis leány ebből semmit sem értve, nem jelent meg.

Székely Maróthy aztán csak neki savanyodott azoknak a pompás sorbetheknek; a nádszállon át mindenikből szörpintett egy nagyot, hogy hátha lesz valamelyikben valami spiritus-féle, — de biz azokban nem volt. E helyett a sok édességtől tánczot kezdett járni a szobában, szorongatva teste azon részét, a mely gymornak lett volna nevezhető, míg Székely hanyatt vágta magát a keretven és nevető görcsöket kapott.

Szerencsére megjelent a tolmács, ki aztán utasítást adott a fejedelmi férfiaknak, hogy mit hogyan kell kérni és ígéretet tett arra is, hogy ha néhány tallért átadnak neki, valami titulus alatt néhány palack jó ciprusi bort is szállíttat be számokra. De kénytelenek voltak a kecskehusból készített piláffal, e kedvezés rizskásás török eledellel érni be, melyhez bizony a jó töltött erdélyi káposztát csak hozzá lehetett képzelni. Ellenben a jó erős fekete kávéval csakhamar megbarátkoztak s ez a pompás keleti gyümölcsök valamennyire kibékítették őket e tekintetben is sorsukkal.

— Ugy élünk itt, mint az angyalok, — mondja egy napon Maróthy, — de attól felek, hogy angyalokká is csinálnak bennünket. Én legalább a mult éjjel is a Jedikulával álmodtam és még reggel is hozzákaptam a lábamhoz, hogy a vasat levegyem róla.

— Ej csak rémképek ezek, kenyeres, — mondja Székely Mózes, kit a koronként megjelent tolmács egyre jobb sorssal biztatott. Pedig utóljára is a Maróthy baljóslatu álma teljesedett be.

Egy szép nyári napon ágyuk döngésére ébredtek föl és midőn a tornácra kiléptek hatalmas lovas csapatot láttak elhaladni a kapu előtt, melynek élén Rákóczi orátorára, Kovácsóczyra ismertek. A követ fényes öltözetben haladt elő; utána aranytól és ezüsttől fényes paripák nagy bór-átalvetőkkel terhelve vitték a fényes kapu felé Rákóczi adóját és gazdag aján-dekát. A kíséretet sok délceleg erdélyi ifjú lo-vag, előkelő török csaszok és spáhik képezték.

Valamelyik a kíséretbeli ifjak közül fölismerte a tornácra álló Székely Mózeset és oda kiáltott neki:

— Gratulálunk a fejedelmi zöld mentéhez nagyságos uram!

— Ebányád! — kiáltotta vissza mérgesen Maróthy, míg Székely lehorgasztott fővel vonult vissza.

Alig mult el egy óranegyed, midőn a palota előtti parton nagyobbbszerű csónak jelent meg, melyet vörös ruhájú fegyveresek hajtottak. A csónakból egy császári csasz és egy tolmács lépett ki, s az utóbbi Székely Mózes elé állva, egy iratot vett át a csaszutól, melyet fenhangon kezdett magyarrá fordítani:

— A dicsőségesen uralkodó szultán nevében! Tudjátok meg ti veszett ebek, a derék erdélyi fejedelem hitetlen jobbágyai, hogy Rákóczi fejedelem titeket halálra kér ki, de a magas szultán véghetetlen kegyelme kedvez élteteknek és jövőnd lakástokul a hét tornyu vár börtönét tűzi ki. Allah nagy és hatalmas, áldások szent neve mindörökké!

— No mit mondtam, kenyeres? — kérde szomorúan Maróthy, — már most lesz módunk elméledni a Jedikulában az erdélyi fejedelemségről.

— Bujjék beléd hetvenhét ördög, — mondja Székely kétségbeesett hangon, — te vittél bele ebbe a nyomorúságba.

A csasz intett; menni kellett és a csónak meg sem állott, míg a sötét hettornyu vár fel nem tűnt előttük. Mikor aztán a sötét börtön-szobában, a rabok által össze-vissza faragott tölgyfa-asztal mellett egymással újra szemben ültek, Maróthy György akasztófa-humorral kérde:

— No, mit szólnak ehhez, kenyeres?

— Hát Isten neki, — mondja Székely Mózes, — inkább hallgatok itt a tenger esőndes mormogását, mint odahaza Dorottya asz-szony ékes orációit.

— No látod; én is a monód vagyok, hogy jobb így: otthon már a rozsdá ette volna meg a fogamat; itt pedig nagy ur kosztján vagyok, a ki tudom holtig eltart. Her csak egy hordócskával hoztak volna el abból a te őzdi borodból, könnyebben elviselném a bübánatot.

És bizony csak ott vizsgálták egymást a két kenyeres pájtás sok-sok évig; míg egyenként kidobták holttestüket a tengerbe és mind a kettő-jök neve kiesett az emberi emlékezetből.

AZ OROSZOK MAGYARORSZÁGON 1849-BEN.

Alabin naplója.

Alabin V. F. tollából a Szent-Pétervárott megjelenő „Ruszkájá Sztáriná” („Orosz régi kör”) nevű folyóirat egyik közelebbi füzetében a főnébzi cizem egy közlemény jelent meg, mely tárgyánál, de kivált az előadás tárgyilagoss voltánál fogva megérdemli, hogy a magyar közönség is figyelmeire méltassa.

A közlemény napló-alakban van írva. Ott kezdődik, midőn az oroszok Tokajba értek, és magában foglalja Alabinnak Tokajban, Nyiregyházán, Debreczenben és Dorogon szerzett tapasztalatait. Ez a napló megfelelői igyekszik arra is, hogy miért garázdálkodtak Tokajban az oroszok.

A „Vasárnapi Ujság” 1880 és 1881. évi folyamában ismertették Orosz Iván orosz munkáját „Az 1849. évi magyar háborúról”. A mi a tokaji esetet illeti, a két orosz író: Orosz és Alabin közt nagy az ellentét, azért a maga helyén ideigatjuk Orosz nézetét is. Alabin közleménye imhol következik.

Tokaj, augusztus 7/19-én.

Tegnapi ide érkezünk és pihenőt tartunk. Tokaj szép város, szinte egyenes vonalban húzódik el a szőlővel benőtt és a Tiszapartjáig terjedő hegység alján. Túl a Tiszán beláthatatlan róma táru a szem elé. A város köből épült. Sok benne a két emeletes ház, melyek váltakoznak a földszintes köből épült cseresep házikókkal. A sok boltból (igaz, most zárva vannak) következtetni lehet virágzó kereskedésére, melynek fő ága itten a nagyban való borkereskedés.

Nevezetességei nincsenek, kivéve a hegy alján levő szállásunkat, melyet orosz-nak neveznek. Ez az elnevezés onnét ered, hogy Anna csárón idejében a városnak megvették ezt a helyet az orosz megbízott számára, a kinek az volt a kötelessége, hogy tokaji bort termeljen és küldjön az udvar számára és igazgassa a tizenöt évre bérbe vett szőlőket és gyümölcsöket.

Tokaj ugyszólván többet szenvedett e háboruban, mint bármely más magyar város. Egyes házak nyomait viselik a Tisza tulsó partjáról a felkelőktől ide lött gránátoknak és bombáknak, melyeket a városnak általunk történt első bevételekor lőttek ide; mások ajtó és ablak nélkül állanak; ezeket kifosztották a mieink (az oroszok) a városba lépésük.

Beszélik, hogy midőn a 4-ik hadtest előcsapata, Kuznezov tábornok és kozák átámán vezérlete alatt, a doni kozákokkal és két hadoszloppal közeledett Tokaj felé, az eléjük jött lakosok azt állították, hogy a városban nincs ellenség, azonban midőn a kozákok bevonultak az utcákba és a magyarok a Tisza túlsópartjáról megnyitották az ágyuzást, állítólag az ablakokból és eltorlaszolt ajtóknál megöltek a mi oroszainkra. Mikor tüzsergünk elriasztotta a két magyar ágyúcskát és csapatunk bevonultak a városba, a katonák neki rontottak azoknak a házaknak, melyekből lőttek, összetörték, rakásra öltek minden kezük ügyébe eső lelkes és lelketlen lényt és tárgyat. A parancsnokság nagy ügygyel-bajjal tudta megszüntetni a dulást!

A ki a sziveket vizsgálja, isten a megmondhatója, vajjon fenforgott-e az az ok, a melyre rámutatnak a mi embereink, hogy egy a hogy féltre mossák az elkövetett igazságtalan megtorlást, vagy pedig kohlománny az egész és arra való, hogy ürügyül szolgáljon az ellenség városba hatolt katonáknak a dulásra? A mi engem illet, megvallva az igazat, én azt vagyok hajlandó himni, hogy abból az állítólagos lövöldözésből egy szó se igaz. Ime az okok, melyek engem erre az állításra bírnak.

Tokaj lakosságának békés hangulata minden kétségen felül áll; ezt bizonyítja az is, hogy nagy részük jó távol a várostól, csapatunk elé jött és kijelentette, hogy a városban ellenség nincs. Képtelenség volna azt fölténni, hogy a tokajiak így akarták volna lépve csálni csapatunkat, és rajtuk a városban boszut állni. Hiszen ők jól látták, micsoda haderő nyomul városuk ellen. És továbbá: mit tethet volna ily tömeg ellen egy marék, mondjuk néhányzorn tíz főből álló fegyveres védője a városnak, még az esetben is, ha minden áron veszünk törve, eszeveszett fanatizmusra ragadtatta volna magát. Az ily eszeveszett merénylők meg nem menekültek volna. A magyar seragtól elvágta őket a Tisza, rajta át nem kelhetek, mert a folyón semmi közlekedő eszköz sem volt. Továbbá Tokaj kereskedő város; a kereskedők éreznek legkevésbé hajlandóságot a harci összetűzésre, kivált egy oly ellenféllel, melyet száma miatt le nem győzhetnek. És végre eddigi utunkban Magyarországon sehol nem tapasztaltunk olyatén ortvátadását, mint az állítólagos tokaji.

Legyünk őszinték. Magyarországon (míg Tokajig értünk) nemesak különféle transzport-jaink jártak, ugy szólván minden kíséret nélkül, a hegyzorosokban és rengeteg erdőben, hanem mindenféle bolyongtak az elmaradt emberek, a különféle kiküldöttek kozákok, gyalog katonák, és sehol sem támadták meg őket, kivéve azon

két-három esetet az egész hadjárat folyamán, mikor a mi legényeink részeg fővel veredni kezdtek a föld népével.

De menjünk tovább. Mire számíthattak a tokajiak, a kik nem kaphattak segítséget övéiktől, ilyen áruló cselekedet után? Hát nem a legvégzetesebb következmények várták őket? Megakadályozni akarni csapatunkat a városba való bemenetelben — gondolatnak is képtelenség lett volna tőlük. Megölni két-három embert az ablakból tett lövésekkel? Vajjon mi célból történt volna az? Természetesen más alakot őlt a dolog, ha az egész lakosság akarta volna védeni a várost; ha fegyvert fogna mindenki, ha torlaszokat emelnének bizonyos pontokon és elhatároznák, hogy városuk omladékai alá temetkeznek, és bár a sikerre való minden kilitás nélkül, de hősi halállal mulnak ki, drágán adva oda függetlenségüket és az ellenségből minél többet elpusztítva. Erről pedig szó se volt. Torlasznak nyoma se találtatott a városban, a lakosságnál nem volt fegyver, kivéve néhány tucszat vadászpuskát, kovás pisztolyt és régi fringiót, mely utóbbi közönséges valami minden magyar gazda házában.

Hogy a mieink mégis fehérre mossák szeny-nyesüket, azt a hirt repítették szélnek, hogy a felelősségre vont és ártatlanságukat bizonyítgató lakosok állítása szerint nem Tokaj lakosai lőttek a mi kozájkainkra, — mely lövések, mellesleg legyen mondván, senki fiában nem okoztak kárt, — hanem a magyar sereghez szerencsét próbálni jött kalandorok. De hát a föld nyelte el a martalócokat, vagy mi? hogy egyetlen-egyét se fogtak el közülök, holott övéikhez, tul a Tiszára, el nem menekülhettek, minthogy embereink tüstént megszállták a várost és a Tisza partját? Száz szónak is egy a vége: az az állítás, hogy a tokajiak a mi embereinkre lőttek volna, mikor ők a városba mentek, se több, se kevesebb, mint a várost kirabolni szomjuhozók kohlománya.

Hogy a mi csapatunk, kivált a tiszték nélkül barangoló apró kozákszakaszok, szerettek rabolni, fosztogatni — kétséget nem szenved. Ime egy eset a sok közül.

Egy menet alkalmával, két kozáktól kísérvé, elértem csapatomat. Az utól alig két kilométernyire gyönyörű urasági lakot pillantok meg, melynek csak magas teteje látszik ki a sűrű gyümölcsösökből. Megálltam kissé gyönyörködni e festői képbén és tüzetesebben megtekinteni, midőn két kozákdárda villanása öltik szemembe a kert fái közül.

— Fiuk, — kérdém a velem volt kozákokat, — nem a mi embereink mennek-e a kastélyba?

— Ők bizony, — lón a felelet.

— Mit keresnek ottan? Még rabolni találnak!

— Ki tudná azt.

— Már pedig ez nem járja. Menjünk utánuk.

Letértünk az utról és egyenesen keresztül a mezőkön nekivágtunk a kastélynak. Oda érünk: általános zür-zavar, lótás-futás az udvaron, mely jöttünkre még erősödött, a tornász előtt egy halálra íjedt szolga tart két kozák lovat. Odavettem a kantár szarát az egyik kozáknak, a másikkal gyorsan b: megyek a kastélyba. Valahonnét dörmögő hangot, kiabálást hallok — egyenest arra tartok és mit látnak szemeim? A pompásan butorozott szobának bársonydivánján ott tehénkedik a kozák, előtte boros palack és poharak az asztalon; két szép ifjú leány halálra sápadtan, egy tisztas matróna és egy tisztességes ur gesztikulálva magyarázgatnak valamit, a másik kozák pedig, kezében pisztoly, melynek ravasza fel van huzva, szintén kiabál valamit — persze egyik se érti a másik szavát. Megjelenésem, vagy helyesebben a tisztai vállrojt feltünése a láthatáron általános szenzációkét ébresztett: a kozák felugrott a divánról, a másik tüstént elrejtette a pisztolyt, az idős hölgy hozzá rohant, összekuleszt kézzel, a legúszább francia nyelven, kérve-kért: kegyelmezzek családjának és esküdözött, hogy minden kívánságunk nyomban teljesül, csak ne vessünk üszköt fészükbe, a mivel csak az imént fenyegetődött a kozák, és ne vigyük el urát, a különben is beteges embert. Természetesen azonnal nyugtattam a megremült hölgyet, biztosítottam őt, hogy mi semmit sem kívánunk tőlük, s hogy a kozákok fenyegetődése, ha ugyan fenyegetődni mertek — merő félreértés szüleménye. Aztán

kérdőre vontam a martalócokat: mit keresnek? és kinek a parancsából vannak itt? Erre azt felelték, hogy a lovakat megetetni jöttek ide csupán! Tüstént felirtam a nevéket és foglyoknak jelentettem ki őket, aztán bucsuzni kezdtem a házi gazdától, de nem eresztettek el. Kiszült, hogy a háziak nagyon vendégszeretők: nemcsak engem tartottak jól étellel, itallal, de még a kozákokat is — rablókat és szabadiókat egyaránt; megetették lovainkat és jó porció zabot és egy-egy üveg bort adtak a kozákoknak az utra. Egy óra mulva öten hagytuk el a kastélyt. Elérvén csapatomat, tüstént parancsnokukhoz menesztettem a fosztogatókat, itt aztán tisztességes számu nogájka-ütés érte hátu-

hogyan Vác lakosai lőttek volna a városban átvonuló és a magyaroktól visszavert kozákokra és ulánusainkra, és megölték volna a visszavonuláskor kezükbe esőket. De ha ez utóbbi eset megtörtént volna is, legalább meg lehet magyarázni: a felbőszült és katonáik sikereitől megittasodott lakosok segíteni akartak nekik az ellenség eltiprásában. Ellenben a tokaji esetnek nem lehet észszerű magyarázatot adni, és nyilván azért rántották elő hajánál fogva a másodrendű parancsnokok, hogy némileg indokolják a csapataink által elkövetett fellázító rablást.

Különben hogy minő világitásban szeretik feltüntetni az eseményeket saját érdekükben a parancsnokok, de kivált a jelentést készítő és a

lesebb. * A magyarok látva ezt az elszánt támadást, főlésztek ütegeiket és megfutottak. A győzelem teljes volt. * És így — regéli a nevezett «hadi leírás» — a hős doniak elszánt átkelésé eldönté a harczt, mely mesének is beillenek, (Az is az. *Alábin.*) ha e hősi tett nem az egész sereg és a lázadók, (A kiknek ekkor a nyomuk is kihült a parton. *Alábin.*) szemelátára történik vala, kiket megfélemlített kozájaink elszántasága.)

Ugy rémlik, hogy Gubkin e vitéz *tetőért* érdemkeresztet is kapott, sőt beszélik, hogy a főhadiszállásra küldött Wilewald hadiférfő megörökíté ezt a jelenetet egy szép kiviteli és a czárnak hódolattaljesen bemutatott festményen. Pedig a valóságban egészen más történt.

A SZUDÁNI HÁBORUBÓL. — HÁROMSZÁZ TEVE ELFOGATÁSA SZUAKIM KÖRNYÉKÉN.

kat. Azonban más kimenetele is lehetett volna a dolognak; ha én nem vetődöm a kastélyba, a kozákok vagy megrabolják a földesurat, vagy ki tudja mi történik? Lehet, hogy a földesur, élve a kastély félreeső fekvésével, sok eselődje is levén, és tudván, hogy a kozákok szeretik az italt, nem állta volna ki sokáig a meghurcoltatást, leitatta volna a fiukat és végzett volna velök úgy, a hogy lehet. Kétséget nem szenved, hogy sok hasonló eset fordult elő, de ezekről keveset beszéltek, jóllehet a hír a hegyről alágördülő hógomolyként nő az idővel.

Szóval én azt hiszem, hogy az az állítás, hogy Tokaj ablakaiból lőttek volna bevonuló csapatainkra, még durvább koholmány mint az,

frázisokkal nem fukarkodó tábornoki tisztek, arról meggyőz bennünket a következő eset is.

Tokajnál történt ez is. A parancsnokság az illető helyre jelentést tett, hogy midőn megkezdtek a tüzelést a túl a Tiszán levő ellenséges ütegek ellen (két hitvány ágyu volt az egész üteg), *Kuznezov* tábornok két doni kozák ezredet küldött át a városban, hogy valamivel alább keljenek át a Tiszán, és támadják meg oldalról a magyarokat. A mi partunkon azonban szállító eszköz nem találtatott és gázló sem akadt... Ekkor *Gubkin* őrnagy százada anyaszült meztelenre vetkőzött le, élén a századossal, s meztelen kardokkal vetette magát a mély és sebes Tiszának, mely e helyütt száz ölnél is szé-

Tisztársaim, a kik az egésznek tanúi voltak, beszéltek nekem, hogy midőn a magyarok két ágyu ellen (Ugyancsak kis öblüek lehetek, ha — a tokajiai állítása szerint — vágatva menekültek el velök a magyarok. *Alábin.*) megnyitották Tokajon a tüzet összesen tíz ágyuval, a magyar ágyuk nem vehették föl a harczt, és

* *Menykov* K. P.: «Az orosz sereg által a magyar lázadók ellen kifejtett 1849. évi hadiműködés *leírása.*» (Szentpétervár 1851.) Ez a leírás nem más, mint annak a terjedelmes jelentésnek a reprodukálása, mely-t *hg. Puszkovics* tábornok Miklós czár elé terjesztett. — Megjegyzendő, hogy ebben a jelentésben egy szó említés sincs arról, hogy a Tokajba bevonuló oroszokat puskatűzzel fogadták volna; természetes, hogy a rablárról is bölcsen hallgat.

hamarabb elvitték őket, mint még a kozákok elérhették volna a partot. Az átkelés *Gubkin* őrnagy százada csak *szándékozott* megkísérteni, de mert a part sűppedékes volt, a kozákok *tömegesen nem vállalkozhattak* az átúszásra, és tényleg csak három-négy érte el közülök a partot, ott levetkőzött, átúszta a folyót, de nem azért, hogy szárnyatámadást intézzen a magyarok ellen, hanem hogy elfoglalja a túlparton levő, senkitől sem védett kompot. És csakugyan el is foglalták azt, át is hozták szerencsésen és ezen, meg az innesső parton talált ladikokon, át is keltek a kozákok a tulsó partra, és a Tiszán még az nap hidat vertek, szóval, mikor a négy kozák átúszta a Tiszát, akkor már egyetlen magyar se volt a tulsó parton, tehát az átkelés nem ellenséges tüzelés idején történt; aztán a mondott helyen a Tisza csak 70 öl széles és nem 100, mint a «leírás» állítja.

Oreusz * így adja elő a tokaji esetet:

Julius 28-án indult el Cseodajev tábornok a főhaderővel Szántórról Tokaj felé. Az uton mindenütt

kényszerítette menekülni. E hír hallatára *Kuznezov* a városba küldte az odesszai vadászrezdet, a 7. számú könnyű lovasüteget s a 6. sz. doni üteg két ágyuját. Mikor csapataink végig mentek a városban, némely házak ablakaiból újra lőttek rájuk. E tüzelés és a tulsó partról irányzott ágyuzás alatt száguldott az utczán végig tüzéségünk, megállt a Tisza partján és ágyuzni kezdett a túlparton földszécs mögé rejtett ellenséges ágyukra. A tüzéséghez közel eső házakat megszállták az odesszai vadászrezdet lövései és az üteg fedezet. A magyarok sikertelenül lőöztek, és körülbelül egy órai ágyuzás után meghátráltak és el-tűntek a szem elől, a miben nyilván közreműködött csapataink abbeli kísérlete, hogy a Tiszán átkeljenek. Az 51. sz. doni ezred őrnagyja, *Gubkin*, századával átkararta uszni a folyót, de a partok annyira sűppedékesek valának, hogy lóháton lehetetlenség volt elérni a vizet; a városban pedig csak néhány ladik került kézbe. Hogy módját ejtsék az átkelésnek, *Gubkin* 6-ik századából néhány kozák, parancsnokukkal öklön, levetette ruháját, meztelen kardot fogott a kezébe, átúszta a 70 öl széles folyót és csolnakot s a szétvetett hidból összetákolott kompot megtalálva a túlparton, szerencsésen áthozta azt a mi oldalunkra. A gyalogság egyrésze innár haladéktalanul átkelt a balpartra

A SZUDÁNI HÁBORUBÓL.

Az egyiptomi hadjáratról, Szudán vadon vidékén, mindaddig csak rossz híreket lehetett hallani. Most, midőn nyilvánossá lett, hogy a rettegett hadvezér, Gordon veszi át az angol hadsereg parancsnokságát, a bizalom ismét vissza kezd térni s mindenki tud oly dolgokról is beszélni, melyek kissé örvendesebbek, vagy legalább nem tüntetik fel a veszélyt oly nagy-nak, mint kezdetben hirdették. A valóságos harcztérről, Khartum környékén s attól távolabb, mindaddig kevés biztos adatot nyertünk, a hírek nagyobb része a Vörös-tenger délnyugoti partján levő Szuakim városból ered, hol az angolok és egyiptomiak hadseregének zöme tanyázik.

Az egyesült sereg vezérei e helyen *Sartorius* tábornok és *Baker* pasa. Mindkettő harc-edzett és ügyes férfiú, de mintegy 17,000 katonájuknak sok baja van az ellenséggel, melynek erejét 27,000-re becsülik s melyhez a környék lakossága is szit. Legközelebb van hozzá-

A VÁROSLIGETI JÉGPÁLYA ÉS KORCSOLYACSARNOK. — DÖRRE TIVADAR RAJZA.

látszott a háboru okozta rombolás, kivált a korecsmákban és a vendéglőkben, hol a különböző nemzetségi kalandorok dorbézoltak, a kiktől csak úgy hemzsegett a magyarok serege, s a kik a háborút tartották alkalmas módnak a megzadagolásra.

Mielőtt elérnék Tokajt, *Cseodajev* tábornok proklamációt menesztett a lakosokhoz, felhiva őket, hogy az oroszokat a rend helyreállításának tekintésük és nyujtsanak nekik mindenféle segítséget. Azonban a hirdetés nem tette meg a kívánt hatást, és a tokaji fogadtatás távolról se volt mondható barátságosnak.

Közel járván a városhoz, *Kuznezov* tábornok egy doni kozák ezredbeli századot küldött ki balra, *Kereszturon*, át Tokaj keleti szélének megszállására, más két század pedig, mely a derékhad előrsét képezte s a Tarczal völgyén haladott, nyugotról került a városba; azonban alig hogy elérték a folyóhoz közel eső keresztutat, a folyó tulsó partjáról ágyuzni kezdtek ellentük, és néhány ember és ló, kidűlt a sorból. A Kereszturnak küldött századot Tokajba menethez puskatűzzel fogadta a házakból, és az előcsapathoz

* «Az 1849. évi magyar háboru leírása» (Opiszánije vengerszkoj vojnij 1849 goda.) 156-158. oldal.

és fedezete alatt hidépítéshez fogtak, mely az nap el is készült.

A míg jelentékeny csatározás folyt a magyarokkal, az alatt Tokajon egy oly rettenetes dráma vette kezdetét, mely, fájdalom, elválaszthatatlan a háborútól. Az ablakokból csapatainkra tett lövések, melyek a megelőző estén a városba érkezett néhány fanatikus forradalmár részéről eredtek, kegyetlen csapást vontak magukra Tokaj békés lakosaira, s a kiket most az a gyanu terhel, hogy az oroszok életére törtek. A felbőszült katonák a házakból tett első lövések hallatára betörték a lakásokba és megölték mindenkit, a kinek csak fegyvert találtak. A boszu, mint rendesen történni szokott, nem csupán az embereket, hanem vagyontakat is érte. Tokaj egész nyugoti és csapatainktól megszállt részét az ágyuzás idején feldúlták és kirabolták. Szerencsére a parton történő és a főbb tisztek figyelmét magára vont jelenetnek csakhamar vége szakadt. A Tokajt megszállt csapatokat kivonták belőle, és a délután három óraker megérkezett főhadjáró a városban kívül ütött tábornok.

Eddig Oreusz. — A két vélemény közül kétségen kívül *Alábiné* a meggyőzőbb és a valóságnak inkább megfelelő.

(Vége követkeik.)

juk, az abesszini határ felé, *Digwa* Ozmán felkelő vezér serege, mely rendes körülmények között a hegyek közt vonul meg, de onnan ki is csap s egyes erőstett városokat, mint közelebb *Sinkatot* és *Tokart* is, megtámadja s általában a Szuakim-tól és *Massowah*tól az ország benseje felé vezető utakat bizonytalanokká teszi. Az angol és egyiptomi katonák sokszor kénytelenek portyázásokat tenni az ellenség ellen s egy ily portyázás eredményét mutatja képünk is; az eredmény elég fényes, *Sartorius* katonái mintegy háromszáz tevéet zsákmányoltak el, mely állatoknak nagy hasznát fogják venni, ha a hadsereg egyszer a messze távolban fekvő *Khartum* felé indul, hol költölegesen ezredes, 4000 főből álló kis csapatával, már hónapok óta nagy szorongatások közt él. Szuakim általában a szudáni hadjáratoknál igen fontos helyet foglal el, innen elég járható utak vezetnek *Berberbe* és *Kassalába*, melyek *Khartum*nak mintegy feleutját és *El-Obeid*nek, a máhdi főszékhelyének, egy harmadát képezik. Békés idősokban is ez a szudáni és nubiai puszták lakóinak fő kikötő-helye, mely már csak

azért is nagyon vezetéses, mert csaknem szemben fekszik vele, bár a tengerparttól kissé beljebb, a híres Mekka, a mohamedán világ szeme-fénye.

Szuakim megvédése érdekében az egyiptomiak ezért sok minden áldozatot hoznak. Ezek közt nem a legesekélyebb, hogy egy főpapot, Sejk-Syed-Mahomed el-Mhargani-t, is leutaztatták a jelen év első napjaiban Szuakimba. A nevezett főpap a mahomedán világ összes sejkjei között a harmadik helyet foglalja el, Mahomed egyenes utóda s így felépése nagyhatalú volt. Seregestől tódultak közelébe a hívők, hallgatni átközódásait a «máhdí» s követői ellen, lova előtt három ember visz bíborpiros zászlót, melyre a korán szavai vannak felírva s mindenfelé leborulnak előtte. Ha ez az öreg, beteges ember vállalkozik, hogy Szuadán rengeteget feje be behatolón, predikációi kétségkívül fel fognak érni egy-egy kisebb csata megnyerésével. Jelenleg azonban még jó messze áll az idő, midőn az egyiptomiak eljuthatnak Khar-tumba, vagy éppen El-Obeidbe s addig sok véletlen történhetik.

A HÁZIÁLLATOK TEHETSÉGEINEK FEJLESZTÉSE.

Hogy az ember közelébe a háziállatokra nagy hatással van: senki nem tagadja. Különösen a kutya és ló, e két állat, melyekkel az ember legtöbbet foglalkozik, egész sereg, majdnem az emberhez hasonló sajátosságokat vesz fel, melyekről a vadászok s a puszták lakói, de egyáltalán komoly férfiak is, igen sok, csaknem csodálatos dolgot jegyeztek fel. Lehet vitatni, hogy mindez még nem lelki tehetség nyilvánkozata, hanem csak ösztönből és megszokásból ered: a megkülönböztetés tulajdonképp csak elméletileg lehet fontos, gyakorlati szempontból kétségtelen, hogy a háziállatok tehetségei az ember közelébe által változásos mennek át.

Régóta észrevettük már, hogy e tehetség nyilvánulása leginkább az öröm kifejezésében látható. A kutya, midőn gazdáját ismét megpillantja, egész izgatottsággal csóválja farkát s ugrál fele; a paripa, midőn urának örömmel nyert vagy majom, midőn ötret látva csaknem örületesen ugrál, igen világos példák erre. De a házi állatok, sőt a rabságban levő vadállatok körében is gyakran találunk ily jelenségeket. Az oroszán úgy játszik néha örével, mint a macska s még a vad farkas is hízlekedve nyúl végig lábainál. A madaraknál ilyesmit igen ritkán lehet tapasztalni. A baromfiak gyorsan előrepülnek vagy szaladnak, midőn az éltel őstől látják, azonban halatartságuknak igen csekély jelet szoktak adni. Vannak azonban esetek, midőn a galamb annyira hozzászokik urnjához, hogy láttára előrepül. Gondos vizsgálók általában azt állítják, hogy a madarak közül még leginkább a galamb s azonkívül a lud mutatnak legtöbb hajlandóságot az emberhez: a tyúk s kacsa csaknem semmit. De még a galambról sem kell sokat feltennünk. Az a régi hit, hogy a postagalamb azért is siet, hogy minél előbb eljuthasson urához, teljesen alaptalan. Megérkezésekor legkisebb jelet sem mutatja, hogy a viszontlátáson örül. Ellenben tény, hogy postaszolgálatra is lassan és fokozatosan kell betanítani s e tanítás nem minden galambnál sikerül. Azt a galambot, mely urához nyájaskodva simul, bizonyosan egészen kis korától fogva szoktatták az emberi társasághoz.

A madarak idegenkedő, vagy legalább közönyös magaviseletét azonban hosszasan szoktatás által le lehet győzni. Különösen érdekes példák erre a papagály és a kanári madár. Alig van oly papagálytartó ember, ki ne tudna beszélni arról, mily örömet mutat az állat, ha urát viszontlátja. A tyúknak soha sem jut eszébe, hogy kiterjesztett szárnyakkal üdvözölje gazdáját; ez az üdvözlés csak a táplálékának szől: a papagály ellenben a táplálékot nyújtó egyéneknek is örül. A papagály magaviselete tehát nem egyszerű ösztönből származik, már csak azért sem, mert érzélem mindig vegyül belé. Gyakran megtörténik, hogy a papagály jobban örül gazdájának látásának, mintha saját magához hasonló állatot vesz észre. Világos ezért, hogy az érintkezés az emberekkel új és különös lelki érzelmeket keltett fel benne. Ugyanezt lehet észlelni a kanári madaraknál, különösen ha oly eredetűek, melyek több nemzedéket át családonként voltak. Az ily kanári nem rit-

kán ildői saját fajrokonát, míg az embernek mintegy hízlekedik.

Igen érdekes eseményeket tett egy komoly természetűdös nemszereg egy kanárról, melyet valóban csodás állatnak lehetett nevezni. A kis állat asszonyának ujjára repült, mielőtt kalitkájába ajtaját kinyitotta s a hogy ajkával vagy feje bölintésével jelt adott neki, azonnal énekelni kezdett. Még ha éjjel keltették is föl, megtette ezt, ha csak nem volt nagyon rossz kedvé. Ha a nő kezéről lerázta, fejére szállott, sőt fülét és orrát választotta ideiglenes tanyázó helyének. Bármikor s bárhol is visszatért azonban egyszerű hívás után az ujjra. Míg több, egyszerű parancsszó elegendő volt, hogy halottnak tette magát. Behunyta szemeit s mozdulatlanul feküdt az asztalon. Így maradt, ha esőrével fogva jó távolságra vonszolták is, mindaddig, míg urnője püsszenésére egyszerre fölnyitotta szemeit, felugrott s hangosan énekelni kezdett, mintha maga is bírské lett volna produkcióira. E tetteit előidézésére a legesekélyebb megremítés sem volt szükséges, az egész csak játék volt. Hasonló játékszerű produkcióit mutatott a háboruszkodással. Ha urnője vagy gyermekei élesen fütttyentettek, rögtön oly helyzetbe tette magát a madár, mintha kis harcoszóló kakas volna, lehajította fejét s oly hangosan énekelte, hogy a gyermek fütttyülését túlharsogta. Alig lehetett meghatározni, vajon versengésből dalol-e vagy mert haragszik. Valószínűbb azonban, hogy az utóbbi eset volt, mert a madár szárnyait verdeste, szeméi haragosnak látszóttak s ha kimerült, elhallgatva ide-oda tipogott, hogy a harczot ismét megkezdje s végre ily harc után jó időbe került, míg ismét az ujjra szállott. Ugyanez a madár más emberekhez, sőt az ölehez is hamar hozzászólt. Székre repült, a kutyára nézve énekelte, míg a kutya is barátságosan s farkát csóválva tekintett reá. Ha a gyermekek a kutya hátára tettek, egyik állat sem rettent meg. Ha néha összeveszték, a madár mérgesebb volt, mintha tudná, hogy őt oltalmazták. Jellemző, hogy e rendkívüli kis állat más kanári madarak épén nem szenvedhetett. Különben a kanári madarak egyáltalán szívtelen rokonok. Nem ritkán történik, hogy egyik him megöli a másikat s az anya a kis állatot kidobja fészkeből. S mindez összefügg azzal a körülménnyel, hogy az emberrel megbarátkoztak s piciny lelkükben egészen új érzelmek és hajlamok keletkeztek.

A legnevezetesebb hajlam, a mit az ember ideomítás által az állatoknál felkelthet, a versenyzés. Két állatnál különösen mintegy második természetű válik ez: a versenyparipánál s a postagalambnál. Nem ritka eset, hogy a versenyző ló túlbuzgóságában még versenytársát is megtámadja s harapás által igyekszik őt harcceptelenül tenni, a miből látszik, hogy teljesen átérzi a versenyzés jelentőségét. A nemes postagalamb is sokszor mutat erőfeszítést, hogy más, vele egyidejűleg versenyre kelt galambnál előbb érje el fészket s ezért meggyorsítja repülését. Kétségtelen, hogy az állatokban megvolt már eredetileg is bizonyos alapja a versenyzésnek, de az is bizonyos, hogy e hajlamot az ember fejleszthette ki s változtatta át tehetséggé.

Mint említettük a kutya és ló a legtanulékonyabb állatok s ha ezek életéből s hogy úgy szóljunk, jellemvonásaiból akarnánk egyes példákat kiemelni, kétségkívül még érdekesebb adatokat nyernénk. De e vonások eléggé ismeretesek, s ha az olvasó csak egy pár, előtte ismert esetre gondol is, nem tagadhja, hogy az ember képes a háziállatok tehetségeit fejleszteni. Ki tudja, a jövő kor, ha a háziállatokra több gondot fordít, nem fog-e új meglepő eredményeket létesíteni?

A GYÖZTES BERTÓK.

— Elbeszélés. —

Irta SIENKIEWICZ HENRIK.

Lengyelből fordította: CSOPPEY LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

Az üldözésben Bertók kerített még egy harmadik zászlót is. Látni kellett, a mint izzadtan és véresen, fátartan és zihálva ereszkedett le társaival a hegyről, büszkén lobogtatva a diadalmi jeleket. Mit nekem a francziák! ezt látszott kifejezni arca. Mellette lépkedett az összevérzett, kimerült Vojtek, a kire Bertók igen férdett rá:

— Hát te mit hazudtál nekem? Nincs e mihasznákbau parányi erősem. Összekarmoltak engem is, téged is, mint a macskákat szoktak, és ezzel vége a vífésségöknek. Alig hogy meglegyintem egyiket-másikat, máris halomra dől mint a légy...

— Ki hitte volna, hogy te ily bőszült légy! — felelé Vojtek, a ki tanuja lévén társa hőstetteinek, most egészen másképp vélekedett róla.

De hát van-e olyan, a ki tanuja nem lett volna e hőstetteknek? Láttá mindenki, látta az ezred, a tisztek nagyrésze, sőt a történelem is. Bámulva nézte most minden ember ezt a szőke, ritkás bajszú és meredt szemű parasztot. «Ach! Sie verluchter Pole!» — mondá neki az őrnagy, gyöngy meglegyintve arcát, a mire Bertók laposra buzva száját, nagyot mosolygott. Mikor az ezred a hegy alján sorba állt, az őrnagy megmutatta hősiüket az ezrednek, ez pedig magának Steinmetznek. Az megnézi a zászlókat, elvitte onnan, aztán neki áll Bertókot bámulni. Az én Bertókom pedig úgy áll, mintha nyársat nyelt volna, «tisztelkedik», az öreg tábornok csak egyre nézegeti és csóválja a fejét. Végre valamit oda sug az ezrednek. Jól hallatszák e szó: *Unteroffizier?*

— Zu dumm, excellenz! — feleli az őrnagy.

— Kisértsük meg, — szól ő nagyméltósága, — és megfordítva lovát Bertókhöz közeleg.

Bertók pedig azt se tudja már, fiu-e vagy leány! Hallatlan dolog az porosz seregben, hogy egy tábornok szóba álljon a közbakával! Ő nagyméltóságának ez nem kerül farságába, hiszen tud lengyelül; aztán végre is ez a közbaka három zászlót és két ágyút hódított el.

— Hova való vagy? — kérdi a tábornok.

— Pognenbinba, — feleli Bertók.

— Jól van. És mi a neved?

— Szlovik Bertók.

— *Mensch!* — magyarázza az őrnagy.

— *Menes!* — ismétli Bertók.

— Tudod-e, miért hadakozol a francziákkal?

— Igenis tudom, excellenciája...

— Mondd hát.

Bertók elkezd himezni-hámozni, hogy:

«Mert... mert... mivel... szerencsére hirtelen eszébe jutnak Vojtek társai, és siet is velök kirukkolni, hogy el ne felejdje...

Hát mert ők is németek, csak hogy a hitványabb fajtából!

A kegyelmes ur arcizmain reszketés fut végig, mintha nevetni volna kedve. De csakhamar oda fordul az őrnagyhoz, mondván:

— Igaza volt, őrnagy ur.

Bertók pedig önmagával elégedetten úgy áll ott, mintha ki volna peckelve.

— Hát ki nyerte meg a mai csatát? — kérdi újra a tábornok.

— Én, excellenciája! — feleli Bertók háttározottan.

A kegyelmes ur ajkai újra reszketni kezdenek.

— Igen, igen, te! nesze, itt a jutalmad...

És az öreg katona leveszi a saját melléről a vaskeresztest, lehajlik, és odátűzi azt Bertók mellére. A tábornok jó humorra visszatükrözik az ezredes, őrnagy, tisztek és altisztek arcán is. Mikor a tábornok távozik, Bertókhöz lép az ezredes s ad neki tiz tallért, az őrnagy ötöt s így lefelé. Mindnyájan ismétlik előtte, hogy ő nyerte meg a csatát, a miért is Bertók a hetedik égben érzi magát.

Csodálatos! Vojtek az egyedüli, a ki nincs megelégedve hősiükkel.

Este a tűznél, miatt Bertók néme szája oly teli volt kolbászszal, m t az mily tömve volt a kolbász töltelékkel, megszólal Vojtek a rezignáció hangján:

— Oh, Bertók mégis csak tökfilkó vagy te!

— Mi lett? — kérdi hősiük nagyot nyelve a kolbászból.

— Minek mondtad a tábornoknak, hogy a francziák is németek.

— Hát aztán?

Vojtek ümmögni kezdett...

— Hát, mert ha ők németek is, de azért nem kell azt nekik szemükbe — nem jó azt mondani...

— Hiszen én a francziákról beszéltem, és nem rólok...

— Hej, de hát mikor...

Itt Vojtek elhallgatott. Nyilván azt akarta

A fehér elefánt hajóra szállása Liverpoolban.

Megérkezése az Euston vasúti pályaudvarba. Az elefánt utja Euston állomásról az állatkertbe.

Az a levélben foglalt erkölcsi oktatás keveset fogott Bertókon: «Az asszony nem tudja mi a szolgálat — gondolta magában — és mégis ilyenbe üti az orrát.» És ezután is csak ugy verekedett a francziákkal, mint ennek előtte. Anyyira kitűtette magát a csatákban, hogy a Steinmetznél magasabb tiszturak figyelmét is magára vonta. Végre pedig beadta a káplár tanácsára a «reklamációt», hogy Franciaországban maradhasson, és ne menjen félig elpusztult ezredével hazájába. Ily módon került aztán Páris alá.

(Folyt. köv.)

BARNUM FEHÉR ELEFÁNTJA LONDONBAN.

A Themze partjain fekvő világváros nagy izgatottságban van. Egy elefánt érkezett Londonba s annak megérkezése százezrenként tódul a néptömeg. Mindenki csak arról beszél, a lapok a legesekélyebb részletekig mindent közölnek felőle s jóformán nem is tartják számbavehető embernek, ki ez elefántról valamit nem tud. Ma, a villamoság csodás korszakában s midőn igazító hírek százával váltják fel egymást, egyetlen elefántnak megérkezése a világ legnagyobb városába, hol kétségkívül mindenki látott már előbb is elefántot, alig volna megmagyarázható, ha nem tudnók, hogy ez elefánt Barnumé s még hozzá fehér elefánt. Mindkettő nagy szó s ha megmagyarázzuk olvasóinknak, bizonyosan nem fogják rossz néven venni, ha e «világrendítő» eseményről a mi lapunkban is közlünk egy pár képet.

Legelőször is szóljunk Barnumról.

Van-e, ki e nevet nem ismeri? Közel egy félszázad óta a leleményesség minden fegyverével igyekszik ő maga is terjeszteni és ismertté tenni e nevet s nem is szükséges halálát megvárni, hogy tipikus alaknak tartsa őt mindenki. A hol «humburg»-ról s még pedig amerikai humbugról van szó, Barnum neve jut legelőször eszünkbe. A humbug embereinek elismert fejedelme ő. Nem közösséges csaló, nem szemfényvesztő, hanem valóságos lángész, ki az emberek kíváncsiságát felkelteni s folyóvált ébren tartani tudja s e nagy tehetsége jutalmát egy rakás millióban már is zsebre rakta. S mindezt maga egész őszintén elmondja, művét olvassák, gyönyörködnek benne, nevetik, hogyan csalt meg százazretet s nagyk is elmennek — mégcsalati magukat. A 19-ik század e «zenialis» gyermeke 1810-ben, Észak-Amerikában, Connecticutban született. Első feltűnése tette volt, hogy egy öreg néger asszony mutogatott, azt állítva, hogy ez volt Washington dajkája. Már 1841-ben megnyitotta New-Yorkban csakhamar világhírűvé vált muzeumát, hol mindenféle soha nem látott s alig kigondolható dolgok voltak összehalmozva. Nemsokára megtalálta a világon élő legtöbb embert, Stratton Károlyt, kit azután «Tom Thumb tábornok» név alatt megutaztatott a világ minden részében, fejedelmi udvaroknál is bemutatva őt. Később csodálatos nagy ázsiai karavánt, majd egy óriási ezirkuszt építtetett, hol valóban minden rendkívüli volt. Midőn newyorki muzeuma 1865-ben leégett, oly bámulatos nagyszerű épületet állított helyére, mely még ma is az első a maga nemében s mindenféle kigondolható élvezetet nyújt. Az ötvenes években körutat tett Lind Jennyvel, kinek egy énekeért 2000 forintot fizetett, Hayes Katalint és Sarah Bernhardtot szintén ő mutatta be először az amerikaiaknak. S hogy egyénisége is érdekes legyen, a mértékletességről és erkölcsi szabályokról nagyszerű előadásokat tartott. S mindezt oly kitűnően tudta kikürtölni, hogy

A fehér elefánt mosdítása.

«Amerapura város éjszakai részén volt a fehér elefánt-fejedelem palotája. A négylábú fenségnek óriási agyaráin kívül nem volt valami különös szépsége, teljesen megfogott, betegesnek s rosszkedvűnek látszott s órei féltek rossz szélei miatt. A fehér elefánt díszítése egy királyságot ért s mint egyik «államfő»-nek, külön minisztere van, uradalmi az ország legtermékenyebb gyapotvidékén vannak, van négy arany napernyője és 30 személyből álló udvartartása. A sarlóalaku bot, melylyel őt a vezető kormányozza, körülbelül egy méter hosszú s tele van gyöngyökkel, közben-közben rubinráfokkal; a tartó aranyozott kristály. Fejéjze, bíborpiros posztóbol készült koronaszzerű kalap, rubinoktól és gyémántoktól ragyog; homlokán egy gyönyörű, drágakövekből font koszorú van, melynek rendeltetése, hogy a gonosz hatást ellensúlyozza. Diszalkalmakkor, midőn a király is teljes díszben jelent meg s a legnagyobb méltóságok vették körül, az elefánt ő felségének homlokán egy arany lemez volt, melyre minden címét felírták, szeméi közt pedig egy féldió nagy drágakövekből. Fülein hatalmas ezüst makkok függének és a szerszám bíborpiros, aranyal és selyemmel himzett szalagokból áll. A birmani, ki e palotába lép, köteles a kapuk előtt letenni papucsait s ha a fehér elefánthoz közeledik, leborulni előtte. Egykor a birmani király az európaiaknak fizetett hadi adó fejében kénytelen volt e fehér elefánt budgetét is megcsönkíteni s ekkor pálmalevelel sajátkezüleg feliratot intézett hozzá, melyben megértte, hogy két hónap alatt

kárpótlást ad s ezt a feliratot az elefántnak ünnepelemek között nyújtották át.

Ily fehér elefántot szerzett meg s hozatott Európába Barnum Fincas. Nincs kétség benne, hogy ez a legelső istenként tisztelt lény, ki a hitetlenek közé jutott. Nem csoda, hogy oly nagy híre van s oly sokan bámulják. Eleven négy lábú istenséget látni — valóban nem boldogság.

Barnum először egy Gaylord nevű ügynököt küldött a siámi császárhoz, hogy egyik elefántot adjon neki. A siámi udvar haraggal utasította el a szentségtörő ajánlatot. De a mérész Gaylord nem tárgyalt. Megalkudott egy magánemberrel, kinek volt fehér elefántja s élete vesztésével elvitette a tengerpartra a 100,000 dollárba került állatot. Nagy híre is volt a vételnek. De Singaporeban valamely hívő buddhista megmérgezte a fehér elefántot, hogy szomorú sorsát elkerülje. Barnum jelszava azonban: «Nil desperandum.» Most már 200,000 dollárt ígért egy fehér elefántért. Ez a nagy

BARNUM FEHÉR ELEFÁNTJA, BIRMAI ÓRÉVEL, A LONDONI ÁLLATKERTBEN

összeg sok szerencsevadász vágyát ébresztette föl s több havi alkudozások s cselszövények után sikerült is Tibaw birmai királytól egyet megszerezni.

Az így Európába hozott állat hét láb és hat hüvelyk magas. Fehérnek azonban nem mondható. Areza, füle, homloka s melléne egy része fehéresek, testének többi része hamuszürke. Teljesen tiszta fehér elefántot különben nem is ismernek. Mint megvizsgálták, ez állat bőre is átalakulás folytán lett fehéres.

A rendkívüli állatot «Tenasserim» nevű külön hajón szállítják Amerikába. Barnum előbb Londonban és Párisban is mutogatni fogja, főképp azért, mivel június előtt nem igen akarja a meleg éghajlathoz szokott nagy állatot az Atlanti-óceánra bízni, mely tavasz tájban különben is sokkal nyugtalanabb, mint rendszeren. Mult héten érkezett meg a hajó Liverpoolba s a kikötőben külön kíváncsi utasokkal telt hajók mentek elébe. Partra szállva külön e célra készített vasuti kocsin szállították Londonba, hol az Euston-téren levő állomástól beláthatlan

néptömeg kísérte a Regent-park szélén levő híres állatkertbe. Itt már készen várta lakóháza, ugyanaz, melyben egykor Jumbo, a híres nagy elefánt tartózkodott, s melyet szintén Barnum vásárolt meg s vitt el Amerikába. A londoni köznép Jumbo elvitelét oly rossz néven vette, hogy csaknem lázongás keletkezett belőle, mint olvasóink talán emlékezni is fognak rá.

Barnum fehér elefántját hazájában «Taung Talaung»-nak nevezték. Most már csak egy birmai ór van mellette, ki táplálékáról gondoskodik, a melyet azonban a londoni nép is szívesen kiegészít s mint rossz nyelvek beszélik, fehér elefánt ő felsége a szeszest italokat igen szívesen fogadja. Hir szerint — lehet azonban, hogy e hirt csak Barnum terjeszti — két buddha pap is utban van, kik a szent állat körül vallásos szertartásokat fognak végezni. Akkor tehát még több bámulni való lesz s Barnum biztosra veheti, hogy a kétszáz ezer dollárja busásan megtérül.

szívesen készített volt a középkorban, a mi megnagyarázható abból, hogy csak a középkor vége felé terjedtek el nagyobb mennyiségben.

A postagalambokat csak a mult század végén hozták Európába Bagdádából, de még azután sem tenyésztették, mivel játékszernek tartották. Kétségtelen azonban, hogy a régiek már ismerték a postagalambokat. Az egyiptomi és phöniciájai hajósok ezek által küldték tudósítást az otthoniaknak. Postagalamb volt az olympiai játékok hírnöke is, s a rómaiaknál a versenyekről és gladiatori küzdelmekről így nyertek tudósítást. Plinius szerint a postagalambokat annyira becsülték, hogy Pompejus korában egy Axis nevű római egyet-egyet 400 denárért, azaz körülbelül 200 forintért adott el. Az első rendszeres postagalamb-közlekedést Mossalban, a 7-ik században, állították fel; ezután Szíriában, Perzsiában és Arábiában terjedtek el az ily posták. Egy régi római galamb helyett fecskét akart alkalmazni, de nem sikerült, mivel ez állat rendszeren egyenesen fiaihoz repült, hogy azokat etesse.

A Louvre híres képtárhelyiségét most jelentékenyen megnagyobbították, részint a volt állami termekkel, részint a régi Tuilleriak Flora-pavillonjával,

SZUDEJKIN MEGGYILKOLÁSA SZENT-PÉTERVÁROTT.

Az orosz nihilisták, kikről jó ideig nem volt többé szó a hírlapokban, mintha csakugyan sikerült volna megtörni hatalmukat, ujévi köszöntőül ismét életjellet adnak magokról. Nagy megdöbbenést keltett a hír, hogy egyik legkérlelhetőbb üldözőjük, a pétervári titkos rendőrség főnöke, Szudejkin ezredes boszujoknak lón áldozata.

Szudejkin úgy volt ismeretes, mint egyik legveszedelmesebb ellensége a nihilistáknak, ki agyafurtságával és rettenthetetlen bátorságával, melyhez óriási testi erő járult, igen sokat tett titkos terveiknek megvalósítására.

Megölésének részletes körülményeiről hasábként közöltek a politikai hírlapok. Itt csak annyit tartunk szükségesnek fölemlíteni, hogy Szudejkit, ki már régen a zsebében hordta a nihilisták halálos ítéletét, csak csel által sikerült megejtenniök. Egy általa szerződötött titkos ágens, ki Jablonszki nevet viselt, de a ki valójában egy összeesküvés miatt deportációra ítélt tüzértiszt s a nihilista-szövetség egyik legelső tagja volt, igazi nevén Degajev, az alatt az ürügy alatt, hogy egy külföldről érkező nihilista asszony elfogatásáról kíván vele értekezni, lakására hivta Szudejkit, ki ott unokáncsereivel

ménye, mely egyébiránt ugyis tökélytelennek és sok hátránnyal járónak bizonyult, s melyet magok az angolok sem nagyon kedvelnek, kárpótlásul oly téli korcsolya-csarnokkal rendelkezik, melyet külföldi szakértők is legnagyobb dícsérettel említenek s mely igazi kényelemmel vonzza magához mindazokat, kik a régi Skandináv istenek csónak-nagyváru csont skidjének és vaskampós botjának örömeit modern alakjában is élvezni szeretik.

Még alig néhány éve az 1870-ben Andrassy Manó gróf elnökelete alatt megalakult korcsolya-egylet ütött-kopott fabódében volt kénytelen tanyázni, melyet a mostani díszes épületnél valamivel fölébb az állatkerttel szemben emelt volt néhány kitartó kezdőnek buzgó törekvése. Hogy minő regényes viszonyok uralkodhattak ekkor még, könnyen elképzelhető. Természetesen se kellő világításról, se a jégpálya gondos és költséges ápolásáról még szó sem lehetett, s a kik ez időben látogatták meg a városligeti tónak sima fagyútrét, nem is álmodták volna meg, hogy pár év múlva e helyen olyan díszes és minden igényt kielégítő csarnok fog emelkedni, melynek, bátran elmondhatni, egész Európában nem akad párja.

Csak két év múlva, mikor a tagok száma már négy-zázra emelkedett, indult meg a mozgalom arra, hogy az egyletnek megfelelő helyi-

delmes és könnyű kiltásért, melynek segítségével szigorú pontossággal szemmel tarthatják védenzeiket, kiket a meggondolatlan s néha túlságosan messzire sodor az ellenállhatatlan simaság tükrön. Földszint jobbról a melegítő pavillon található, melynek mérsékelt meleg levegőjében a kifáradt, vagy szélől-hidegtől kicsipett arcú bájos korcsolyázók nők melegen fel tájgajkát. A férfivilág természetesen önkéntes száműzésben él e helytől vagy legalább ha be is vetődik néha — azt mondja, nem a melegért teszi. Közvetlen a nagyterem alatt, a jéggel egy színvonalban fekszik a korcsolya felkötő helyiség, hol a legkülönfélébb Jackson Haines-, Halifax-, Acme-, Barney- és Berry-féle korcsolyák a legkérelmezesebb szöszhangzattal csörgetik finom aczélpengeiket, szintén a jégről közvetlen lehet bejutni az ettől balra eső restaurációba, melyet az erősítő és üdítő sherryk, allaschok, cognacok stb. gazdag tartalmánál fogva akár a férfiak melegező helyének is nevezhetnénk. Nyit csarnokok tárnak az emeleten kétféle a nézőközönség részére, valamint itt található a választmányi és hivatali helyiségek is.

Magasan fenn, mint szétterpeszkedő páva-bűb, terül el a zenekar helyisége s vidáman lódtja alá a legsiklandósabb tánc-dalok behizelgő ütemeit. Alig van a fővárosban nyilvános zenekari helyiség, melynek akusztikája jobb

SZUDEJKIN RENDŐRFŐNÖK MEGGYILKOLÁSA SZENT-PÉTERVÁROTT.

meg is jelent, de azonnal revolverlövéstől fejbe találva, még egy ideig védekezett, de végre vasrudakkal agyon verették. Unokáncsere, Gucsarnaja, szintén ott vészelt el ütések alatt.

A gyilkosság földérése után sok gyanus személyt elfogtak, de hogy ott van-e a foglyok között vagy egy a gyilkosok közül, azt még nem sikerült földeríteni. Hir szerint a gyilkosoknak elég idejük volt még az aznap induló vonattal Varsóba s onnan külföldre menekülni. Degajevről az irták, hogy őt társai, félve a fölfedeztetéstől, megmérgezték.

Képzünk azt a jelenetet mutatja, mikor a lövéstől már eltalált Szudejkit a nihilisták vasbotokkal megrohanják s ő a karos gyertyatartót ragadja meg, hogy azzal védekezze.

A VÁROSLIGETI KORCSOLYA-CSARNOK.

Budapestnek nincs skating-ringje, a minőt Európa és Amerika elsőrendű városaiban, sőt legközelebből Bécsben is találhatunk, s melyben kemény kancuk-kerekeken sikamlanak fel s le a különös szerkezetű aszfalt-, cement- vagy fenőfő-padlón a tél örömeivel be nem elégedő sportizók — ép úgy a mint az Meyerbeer «Proféta» operájának egyik jelenetében már évek óta látjuk. De ha hiányzik is ez az intéz-

seget s a közönség számára csarnokot teremtenek. Meg kell jegeznünk, hogy az idő a lehető legkedvezőtlenebb volt minden vállalkozásra; a nagy krach előzése már fujdogált lassan-lassan Bécs felől. Annál meglepőbb, hogy ily hangulat közepette is az ige csakhamar és reményen felül testté vált s a kibocsátott 50 forintos részvények alajegyzései a legrövidebb idő alatt elérték a szükséges 40,000 frtnyi összeget. Jele annak, hogy a főváros közönsége mennyire felkarolta e testező és kellemes szórakozási nemet.

Ily körülmények közt jött létre az a pompás és valóban egész berendezésében nagyvárosias épület, mely mai képünkön csak elenyészőleg csekély arányokban van bemutatva. A terv és kivitel Lechner Ödön fiatal építész hazánkfiáé, ki azt a kiváló csint és szellemet tudta az életemen anyagba belelehelni, melyet hosszabb idei párisi tanulmányai alatt a francia mesterek-től sajátított el. Meggondolva e mellett, hogy minő kivételes nehézségekkel is járt az építés ez ingoványos és az alapozásra felettébb kedvezőtlen tóparti talajon, valóban lehetetlen sokalni azt a 40 ezer forintot, melybe került.

Magá az épület három részből áll. A középső főépület a díszes nagy termet foglalja mindenkéltől magában, melyet különösen a mamák és garde-des-dames-ok dícsérnek a terje-

és kifogástalanabb volna. Nemcsak a pálya leg-szélő pontjaira, de messze túl is azokon kivéti harsogó hullámaiz tiszta időben, s egy egész városrészt ingyen zenében részesülhet mellette.

A ruha- és korcsolyatárakon kívül, melyek szintén a földszintet foglalják el, s utóbbi közel kétezer korcsolyapárt tartalmaz, külön öltözdve van még berendezve az újabb eredetű Jackson Haines-féle korcsolyák tulajdonosai részére, mint a kiknek a korcsolya felhuzásával czipőt is kell váltaniok, erre lévén erősítve a jégpártot eddig nem ismert tökélyre emelt Jackson Haines-féle korcsolya.

Minde berendezéseknek a legmagasabb igényeket is kielégítő volta sohasem lett volna azonban elérhető, ha a maga részéről a főváros is készséggel hozzá nem járul az áldozatokhoz. Hozzájárult oly alakban, hogy az egész építkezéshez megkívántott terület husz évre teljesen ingyen engedte át az egyletnek, mi több, kiltásába helyezte azt is, hogy az egylet huzamobb fennállása esetén az engedélyt további időkre is ki fogja terjeszteni.

E kikötésre ma már nincs szükség. A korcsolya-egylet tagjainak száma 10 év alatt 400-ról több mint 2000-re emelkedett, s anyagi viszonyai oly kedvezők, hogy részvényei már az 50 frt névértéken felül is aig kaphatók. Mindez a tevékeny elnökön, Busbach Péteren kívül, ki

EGYVELEG.

A középkori tintákról német tudósok, különösen Wattenbach és Rockinger sok mindent irtak össze. Különösen dícsérik már a régi rómaiak és görögök tintáját, mely oly fekete volt, hogy neve is onnan ered. Főalkotó részeit képezték a korom és gummi, a mellett használtak hozzá rézvitríolt és gubacsot is. Így készítették, mint a színeket s ezért a kemény és sima pergamenről szivacsos le is lehetett törteni. Martial egykor pártfogójának szivacsot is küldött könyve mellett, hogy ha nem tetszik, az egészet törölje le. A középkorban a változott írásnál már nem lehetett a szivacsot használni, hanem kismitották az írást és krétával kenték be. A középkor elején Theophilus a tinta receptjét következőleg írja le: «Végy tövises fahéjat, tedd a vízbe, hogy a színes anyagot föloldja, szárítsd meg a tömeget s azután borral s egy kis vitriollal keverve forrald fel.» Későbbben a gubacs és vitriol szerepelnek. A jó tinta keresett portéka volt. Tintatartónak rendszeren egyszerű szarvat használtak, melyet az írósztal egy lyukába tettek. Régi képeken látható különben, hogy e tintatartót a falon is megerősítették, vagy hogy két szarv volt az író előtt, egyik fekete, a másik vörös tinta számára. Minden írószer némileg drága s művé-

hol egykor III. Napoleon szobái voltak. Ez által teljes új rendezés is lesz szükséges, mely körülbelül egy évig fog tartani. Nagy baja van a Louvre igazgatóságának Thiers képgyűjteményével, melyt menyec, Dosne k. a. a nemzetnek ajándékozott oly föltétellel, hogy külön szobában helyezze el. Kiszült ugyanis, hogy a képek nagy része vagy kétséges becsű vagy épen új képek másolata. A csalásra számított másolások Párisban általában nagyon elterjedtek s tekintélyes művészek már lépéseket tettek, hogy e visszaéléseket meggátolják.

Üvegfestményeket utánoznak újabban Párisban lithographiai színyomat által kocsonyás lapra, melyet azután üvegre erősítenek s védőolajjal bevonnak s így családias hasonlítanak az üveg festményekhez. Az új találmányt «diaphaniák»-nak nevezik, jelentékenyen olcsóbbak, mint a valódi üvegfestmények s különösen a lépésőházak s folyosók díszítésére alkalmazzák. Közélebb régi műtörténelmi becseslő bíró üvegfestmények utánzatait csoportosan adják ki, eddig már 150 különböző jel jelent meg.

A montenegrói fejedelem hazafias jellegű drámáját, melynek czíme: «A balkán császárnője», Czettinjében már előadták — természetesen sikerrel.

már 12 éve viseli e tisztet közmegelegedésre, nagy részben köszönhető Krajcosovics József és Püspöky Emil igazgatóknak is, kiknek lankadlan buzgalma az egyület eddig el nem ért vizsgálásra fejlesztette, azoknak a megkezdett nyomoknak alapján, melyeket egy előbbi igazgató, Hoffmann Viktor, valódi finánczkapacitással vetett meg az egylet pénzügyi rendezésében.

De nagy eredményt ért el az egylet azáltal is, hogy a főváros társas életének egy oly gőcöt teremtett, mely az osztály- és rangkülönbségek válaszfalainak lerombolásával Budapest szellemi életében is kecsesítő jövő záloga lett. Évi versenyei rendezésével kiválóan termékenyítőleg hatott a sport-szellem fejlesztésére, s nem az ő hibája, ha népszerűbb ünnepek s különösen a Bésben annyira látogatott jelmezes korcsolya-estélyek rendezésével is nem sikerült a közérdeklődést fölkeltenie. Nálunk az az osztály, mely mulathat, nem szeret nyilvánosan mulatni, az pedig, mely szívesen tenné, nincs mindig abban a helyzetben, hogy mulathasson. Így esett aztán, hogy a csarnok megnyitása, az 1874. óta, a mikor a boldogult Lehmann által tervezett jelmezes estély még külföldi látogatókat is bámulatra ragadott, nem emlékszünk ilyenmül mulatságra, mely kifogástalanul sikerült volna.

A mint a villamos világitási kísérletek pár évvel ezelőtt nálunk is megindultak, a korcsolya-egylet nem késett javára fordítani a közönség körében mindenütt élénk érdeklődést ébresztett villamosági kérdést. Bevezette a villamvilágitást a jégpályára és helyiségeibe, még pedig a Zipernovszky által módosított szerkezet mellett, s azóta az esténként folyó jégkorcsolya-estélyek mellett a tükörsíma mellett a villamvilágitás mellett a korcsolyázók párok tova a síma felületen, mint éjjeli villik a hideg észak melabus reggelvilágában, a hó és zuzmara alatt görnyedve roppanó lombtalan fáktól környezve.

Egy más érdekes és költséges újítás az egyleti tagok kényelme érdekében az ugynevezett jéggyűlök egészen új találmányának meghonosítása volt. E gépek közönséges borona-formájú faalkotmányok, de a jéggel érintkezésbe hozott alsó részeiken ekeszerű kényulványok vannak. Az egészet három ember kezelheti s rendkívüli előnyük abban áll, hogy a vihar, hófúvás vagy más természeti behatások alatt egyetlenül kezződött jégkerget tükörsíma gyaluják, mint asztalos a deszka-hasábot. Darabjuk 800 forintba kerül s három ily gép van jelenleg az egylet birtokában.

A gondatlan vidorsággal, korcsolyáját oldalán libegtetve jégre menő fiatalok nem is sejtik, mennyire költséges processzus az, mely neki egy rövid félóra vagy óra kellő módon megad-jusztált jeget biztosít talpa alá. Ha már a jéggyűlölés is a mondott összeggel szerepel az egylet költségében még jobban igénybe veszik azt a gyakori és rendszeres jéggyűlölés. A hóval könnyedén borított jég, a mennyiben kevésbé csuszamlós, hálás talajul szolgálhat kezdő korcsolyázóknak, de valódi réme a gyakorlott sportúzóknak, ki minden pillanatban akadozni érzi rajta merkuri szárnyakhoz szokott lábait. És a seprés és öntözés csakugyan nem csekély dolog, mert minden egyes havazás után 120—150 embert igényel, kik magok sem szívesen cserélik fel a futott szobát (ha ugyan van nekik) a csipős szabad levegővel, mely könyeket facsar ki a szemből, míg a bokáig érő friss hórégét a fogakat vaczogtatja s a lábakat dermeszti meg.

Kevés idő előtt az egylet létezését is majdnem kérdésessé tette egy sajátosai körülmény, mely a közvetlen közelben került föl s élethálal harezra hirta ki a korcsolya-kultusz minden igaz kedvelőjét. Ez a körülmény a szomszéd artzi fűrdő 40° R. hőmérsékű kutjának megnyitása volt. Más ut híján nem állott egyéb az artzi kut megnyitói előtt, mint a meleg vizet egyenesen a tóba vezetni be, a mi természetesen lehetlenné tette volna a jég képződését. De mit nekik jég és korcsolya? Sokat is törődnek a betegek a jég hátnag urándozókkal. Végre is ók az egészségügy és humanizmus nagy érveivel argumentálhattak.

Igen, de ha az artzi kut kezelőinek az volt az erőssége, hogy a betegeknek akarják egészségesekké tenni, viszont a korcsolya-egylet meg azzal vágott vissza, hogy ő meg az egészséges-

ket nem engedje beteggé lenni. Hol itt az igazság? A fővárosi tanács kardja azzal vágta ketté a gordiusi csomót, hogy külön csatornát épített a kut meleg vizének levezetésére, s a fűrdőhöz szükséges vizet az állatkerttel szemben külön e célra épített hidon vezetette be a Páva szigetre. Így aztán ki lett kerülve az a nem mindennapi nagy, hogy a granutlan korcsolyázókat egyszerre csak előntse a jég alól felfakadó meleg víz.

De ha a meleg víz veszélye elmúltak tekinthető is, annál makacsabban és állandóbban kísért a meleg idők veszélye. Az 1879—80 és 80—81-diki Európában kemény telekre bekövetkezett langy időjárások már-már kétségbe ejtik a legvérmesebb reményű korcsolyázókat is. Mi lesz már ebből? A csarnok bejáratának hatyru lovagló babái komoran s némán tekintenek a liget sáros fasorai közé; a magas kettős terrásza már napok óta nem volt felhuzva a zászló, számok és hintaszékek hanyagul s porosan hevernek egyre-másra, a buffétben egy besületes egér sem találta csak egy harapásra valót sem ehes fogaira, s maga a jámbor arcu, derek német házmester is kiserietiesen csilingelő kulcsnyalákkal ödög és lézeng fel és alá egész nap, mint Tompa romantikus öreg szolgája a kihalt kastélyban. Reggelként, szokás szerint, beállít a jégmester, (nagy ur, kivált mikor nincs jég!) miért őrcszal kopogtatja meg a pácienszt — már tudniillik a jeget — s azzal nagy komolyan, fejét ráva távozik, mint orvos reménytelen betegétől. Mennyi türelmetlen ifjú lány s pezsgő véru gavalier sovárgott nyugvát semmisíti meg szakértő arcának nyugodt tekintete! Pedig ha Bánffy Dénes uram nyár derekán tört ezurkorpon szánkázathatta meg Mária Terézia császári királynét: ha London Baker-street-i házárjában nem is oly rég imitált jégen tetek korcsolyázási kísérleteket, — a mi vegyészünk is feltalálhatóknak valamit, a mivel meglágyítsák kemény szívét, azaz hogy megkeményítsék lágy felületet ennek a saját magánál is hidegebb kebelű jégóriásnak.

MIÉRT ÁLLT BE PETŐFI KATONÁNAK?

I.

Udvardi Cserna István e lap ez évi 3-ik számában egy cikket közöl, melyben tagadja dr. Sass korábban megjelent közleményének hitelességét s az ott elmondottakat ellenében azt állítja, hogy Petőfi nem a körülmények nyomása alatt lett katonává, hanem rajongásból Kisaludyt Károlyt.

Nem akarjuk ezuttal dr. Sass állításait bírálatt alá venni, de eltekintve egyes részletek téves voltától, általánosságban inkább megközelíti a valót, midőn az atyjával történt hasonlóságban és Salkovics mérnök rokonában keresi az okot, a miért Petőfi katona lett. Kisaludyt Károlyt — ugymond Cserna — ideálja volt Petőfié, és mert Kisaludyt katona volt, katona lett ő is. Hogy abban az időben (1839) már élénken nyilatkozott Petőfi költői tehetsége, tudjuk. Verseket írt, melyek feltűnő keltettek tanulóitársai között és szorgalmasan olvasta a költőket, különösen Vörösmartyt s talán Csokonait, Gvadányit is. Szerette Vörösmartyt méltóságos nyelvezet, fényes dikciójaért, Csokonait népies irányáért, Gvadányit zamatos, «igaz» magarságaért. Hogy Kisaludyt olvasta volna az időben, lehet, de nem bizonyos és alig hihető. Ideálja pedig annyira nem volt, hogy később boszankodva a tulzó magasztalásokon, melyekkel Kisaludyt némely barátai elhalmozák, igazságtalan nyilatkozatra ragadtatta magát a költő iránt a Kerényihez intézett «Üti levelek»-ben. Pedig ha egykor kedveztve lett volna, ép oly kegyelettel nyilatkozhat volna később is róla, mint tevő ezt Vörösmartyval, kinek hőskölteményeit egy méltóságos hőmpölygő folyóhoz hasonlítja, vagy Gvadányival, kinek hatását irizlyé s kit egy szép költeményében énekel meg, ép úgy mint Csokonai Vitéz Mihályt.

De föltéve, hogy csakugyan Kisaludyt lett volna Petőfi eszményeké: rajongása e költő iránt csak nem ment annyira, hogy még életét is követendő mintaképül állítsa maga elé. Ha lelkesedett Kisaludytért, úgy lelkesedésének tárgya csak a költő lehetett. Avagy csak nem képzelte Petőfi, hogy neki is előbb katonának kell

lennie, hogy aztán költői hírnévre szert tehesen? És ha épen minden áron katonának akart beállni, miért nem állt be Selmecezen, vagy Pesten? Miért kellett előbb Ostfi-Asszonyfára mennie? ...

E kérdést Cserna is fölteszi és iparkodik rá megfelelni. Szerinte Petőfi azért ment Ostfi-Asszonyfára, hogy ott lakó mivel rokona, Salkovics mérnök előtt föltárja lelkét, mert csak ő érthette meg a rajongó ifjút. És ő sem értette meg. De azért mégis csak beállt katonának, mert «nem volt az az ember, kit utjáról számalom, gúny vagy pirogatás letántoríthattak volna». Mi szükség volt tehát arra, hogy Ostfi-Asszonyfára menjen? Az olvasó látni fogja, mily ingagt Cserna állításának az alapja.

Lehet, hogy a Salkovics-házban Petőfit szándékaról lebeszélni igyekeztek. Fölhozhaták, hogy költőnek szabadnak, függetlennek kell lennie, a katonaságnál pedig sem szabad, sem független nem lehet és így e pálya a költészettel össze nem fer. — mire ő Kisfaludyra hivatkozhatott, ki szintén katona volt és költő is lett.

Az egész dolog különben tisztába van már hozva. Megírta azt részletesen és híven Orlay, kinek közleményeit, melyek a Budapesti Szemle-ben (1879. január-február) alig lehet kétségünk az iránt, hogy a dolog, lényegileg legalább, így volt a mint azt dr. Sass előadta. Hogy ily dolgokban, melyek egyfelől nagyon rég történtek, másfelől a lélek-tani, sokszor rejtélyes indokokon kívül, még világosan nem is részletezett külső okokra s viszonyokra és körülményekre vezetendő vissza, a tapogatózó magvarizatokra s hozzatásokra mindig elég tér nyílik: természetes. De hogy külső és belső valószínűség egyaránt a dr. Sass István feljegyzésével szől, az előttünk kétségtelenség látszik. Szerk.

Salkovics Károly, kire Cserna hivatkozik, szintén tudhatja mindazt, mit Petőfi bátyjánál tartózkodásáról Orlay mond és én meg vagyok győződve, hogy Orlaynak s nem Csernának adna igazat, ha nyilatkoznék.

BARÓTI LAJOS.

II.

Dr. Sass István válasza.

Cserna azon utbaigazító válaszára, hogy miért lett Petőfi katona: ismét a mellett kell maradnom, miszerint őt oda inkább a zaklatások hatásának sulya sodorta, mintsem valami dicsőség utáni vágy. Lehetek Kisfaludy-féle álmai, de azok csak átmenők s akkori keletiek, midőn Olaszországba jutásának kilitásai szövédték, míg katonává lételenek okai ő maga mindig az általán említett bányászati s apjának erre következő haragját állította előtérbe és soha sem a Kisfaludy Károly személyének eszményét.

És a mint következetesen ektén nyilatkozott és apjával történt meghasonlást akárhány-szor keservesen el is panaszá, akként katonasággát meg is énekel a következőkben:

«Katonának számuzott balvezetem,
S kétszer élt a szép tavasz a ligeten
A ligeten, oh de nem a szív fölött,
Míg sorsomnak rablincse meztárt,
Mégis — bár a léleküvöz vez miatt
Mely emésztő hatalommal rám szakadt
Keservesen megíratni nem okom:
E két tavaszt megíratni nem fogom.»

Oly igazán, mint kinek költeményei később élettörténet, éneklé meg e sorokban katonaságát s dicsőségeit vagy erre főrekvő vágyáról egy szóval se nyilatkozik, sőt hogy meg nem írta, csakis Kuppis barátságának köszönheti. — Miért akkor őt az álnagság magasztalára emeli, melyre soha se vágott, az által, mintha már ekkor ebben is nem tudom míféle nagyszabású tervek forrtak volna fejében! Igenis forrott az benne, midőn Olaszország lett a jelző, de előbb soha, s mint indító ok annál kevésbbé. S így fogva fel a helyzetet, azért ő kisebb vagy annyi nagyobb nem lesz és Petőfi-szövegétől mitsem veszít, sőt fejlődésének nyomai tán így tisztázhatóbbak lesznek. — Másrészt a mint reflexiói ösztintességében kétkedni okom soha se volt, úgy lehetetlennek tartom, hogy ez egyben félrevezetett volna az által, hogy leplezetlenül hagyta volna a valót a más által állított volna helyébe, mely a minő nevelésében túlzott, annyira helyzetével egyező a másik. Volt ötleteiben s viselkedésben sok különös, mit nem annyira bámuló kedveért, mint ócsárlói boszantására s legkevésbbé saját kedélyének valódi visszfényeként mutogatott — az igaz, — de a valóról komoly óráiban igaz barátai előtt meg nem feledkezett soha. Ha

azon nehézségeket és ki nem derített, vagy a monarchia érdekeinek veszélyeztetése nélkül akkoriban föl nem világosítható körülményeket szem elől tévesztette volna, melyek főmögánya lehetőségének számbavevétele és méltánylása mindenkinek kötelessége, a ki parlamenti téren a külfügyeket és nemzetközi viszonyokat komolyan és kellő óvatossággal akarja megvitatni.

Hivatalos állást gr. Széchen 1861 óta többé nem foglalt el, kivéve egy rövid rendkívüli küldetést az 1871-k londoni — ugynevezett pontusi — konferenzia alkalmával.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Magyarország függetlenségi harca 1848—49-ben. Gelich Rikhard tábormok nagy művéből, melyet Aigner Lajos füzeteként ad ki, az első kötet már elhagyta a sajtót. Harmadik füzet (486 oldal) foglalt el az első kötet, noha tartalma még az 1848-iki novemberi eseményekig terjed. Gelich, maga is részese a hadi eseményeknek, a szabadságharc történetét arról az oldaláról tette tanulmányra tárgyává, melyről eddig legkevésbbé vizsgálták: az ország fegyver ellenállása szervezésének történetét írja meg, s katonai szempontokból kíséri az eseményeket. Most, mikor még a nagy műnek aránylag csak kisebb része, az első kötet jelent meg, nem lehet itélni az egészről, de látni lehet a munka nagy arányait, az adatok gazdagságát, és azok kritikai feldolgozását. E vilharos idők eseményeit nagy tárgyilagosággal adja elő. Sok hivatalos okirat, levelezés, kormányrendelet egész-bőségben áll a szerző rendelkezésére, úgy hogy a szabadságharc hivatalos okiratait, proklamációit nézve eddigél meg Gelich művét megközelítő munka. Az előadás világos és tömött. A kiválóbb szereplőket rövid jellemrajzokban mutatja be Gelich az események előadásán közben. Nagybecsű, hogy a magyar hadsereg összes fegyvernemét, a honvédség fokozott fejlődésének legsekélyebb részletig terjedő kimutatását is oly gondal összeállította. E tekintetben kűtfői munka Gelich könyve. Az is helyes, hogy a honvédségnél a legapróbb osztályok parancsnokainak nevét szintén följegyezte. Bizonyára meg is találja e munka, mely a szabadságharc irodalmának egy nagy huzagát tölti be, a kellő érdeklődést. Ára az első kötetnek 3 frt 60 kr.

Vörösmarty összes műveinek új kiadása. Mehner Vilmos husz évvel megsejlesztette a jogot, hogy Vörösmarty összes műveit új kiadásban bocsáthassa közre, s az első kötet már sajtó alá is került. Kétféle kiadást rendez: egy diszkadást s egy népies kiadást. Mindkettő teljes kiadás lesz, több, az eddigi gyűjteményekbe föl nem vett adalékokkal. A kiadás feletti felügyeletet Gyulai Pál vállalta el, ki a Ráth-féle kiadást is oly kitünően rendezte s életrajzi tanulmányt is ellátta. A Vörösmarty műveinek kiadására Ráth Mórral kötött szerződés már mint tíz éve lejárt.

A Budapesti Szemle februári számának első közleményében Thallóczy Lajos ismerteti «Gr. Keglevich János» naplóját, mely 1821-től 1839-ig terjed és sok érdeket tartalmaz ama kor embereiről és eseményeiről. A napló írója szül. Zichy Adél grófnő a főpohárnok és később magyar királyi udvarmester neje volt, kezdetben misem tudott magyarul, de férje mellett, a tapolcsányi kastélyban, mind jobban megkedvelte azt a «nyers fajt». A napló eredetileg tizenkilenc kötetből áll. A második közlemény Kont Gyulától van, ki folytatja «Az elektromosságrol» megkezdett cikket, Ballagi Aladár szintén folytatja «I. Frigyes Vilmos porosz király» című dolgozatát, s ezuttal e király szigorú igazságszeretét és a porosz hadseregben meghonosított rend-zérít ismerteti. Földes Gyula «Tanulmányok népnép életviszonyairól» címzen kezd nagyobb cikket, statisztikai adatokkal, melyek azt tántetik föl, hogy egyes megyék vagy városok lakossága mily vándorlási kedvet mutat, mennyi külföldi lakik Magyarországon és honnan vándorolnak be legtöbbször, s az újszépíróalmi közlemények közt Pálffy Albert «Anyá és grófné» című érdekes regényének folytatása van, továbbá Dalnady Győző «Marinyár» költeménye, és Tennessyontól János Gusztáv fordításában «A patak». Ampelos a műcsarnok ősi kiállítását veszi tüzetes bírálat alá. Az «Értésítő» rovatban Jókai «Negyven év viszlangja» című kötetéről van bírálat. A tartalomban gazdag füzetet Gyulai Pálnak, «Palszky Ferenc és a kritika»

című polemikus cikke fejezi be, mely Pulszkyknak a «Harmonia»-ban megjelent cikke ellen azt mondja, hogy a kritika nem hiányzik irodalmunkban annyira, mint Pulszky állította, végül még Pulszky egy másik cikke ellen Csengerly és B. Keményt védi. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára fél évre 6 frt.

Folyóiratok. A «Nemzeti Nénevelés» januári füzetének sorozatát Péterfy Sándor cikke nyitja meg «A király ajándéka» címzen, melyben ő felségének az Eötvös-alapra és néptanítók arhárvázára tett adományáról emlékezik meg. Buzogány Áron az állami felsőbb leányiskolákról ír, Bánfi János a gyermek bántetéseiről, Sebestyenné-Stettina Ilona az ifjúsági folyóiratokról tesz helyes megjegyzéseket, megrován egyik ilyen új vállalatot, mely a talány-megfejtő gyermeknek igéri, hogy sorsüzűs utján kiadja közülök egynek az arkézpéket minden héten. Ezenkívül Daday József, Mószl Gusztáv, Bihari Péter, Alexander Bernát stb. írtak meg e füzetekben. — A «Philosophiai Szemle» új folyamán első füzetének főbb cikkei: «Spencer Herberti filozofia rendszere», dr. Lechner László: «A nő», második közlemény, dr. Bihari Péter: «A művészetek új osztályozása», Rakoczay Páltól. — A «Természettudományi Füzetek», a délmagyarországi természettudományi társulat évnegyedes folyóiratából a múlt évi folyam utolsó füzetében Hannus Istvántól, Hoisfy Páltól, Szalkay Gyulától, Kovács Antalától ad közleményeket, továbbá értesítések a társulati ügyekről.

Uj folyóirat. «Magyar-szido Szemle» címzen havi folyóirat indult meg Bacher Vilmos és Bánóczi József szerkesztésében. A folyóirat célja, mint a szerkesztők programjában mondják — nem csak az, hogy félreismerés és vádak ellen küzdjön, hanem hogy a zsidóságát is figyelmeztesse benső ügyeinek emelésére, s ekkép kétféle viszással megszüntetésre hasson. A januári havi első füzet öt ivnyi tartalommal jelent meg. Kohn Sámuel történeti fejtegetése nyitja meg «A honfoglaló magyarok és zsidók» címzen, melyben adatokat sorol föl, hogy Árpád hadai közt, főleg a kozár bajtársak közt, zsidó hitűek is voltak, kik aztán az új hazában talált zsidókkal együtt Magyarország legrégibb zsidó lakosait képezték. Ezt követi «A zsidóság és a kereszténység viszonya az első két században», Hochmut Abrahamtól. A többi közlemények is tárgyilagosak, a zsidóknak vonatkozó irodalmi művekről, társadalmi és oktatási-ügyi mozgalmakról, stb. Előfizetési ára egész évre 6 frt.

Uj szaklapok. «Villám» című ismeretek terjesztő hetilap indult meg «a telegraf, telefon, villamos világitás, villamos érváltás s egyáltalában a villamosság mindenféle alkalmazásának köréből». Kiadója és szerkesztője Rácz Sándor. Előfizetési ár: egész évre 8, fél évre 4 frt, mely a kiadóhoz (zöldfürtéza 2. sz.) intézendő. «Asztal» címzen pedig Rácz Károly szerkesztő gyűjteményes hetilapot. Előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, megrendelhető a kiadónál: Poldini Ede és társa nyomdájában, hal-tér 5. szám.

A községi közigazgatás kézikönyve címzen alatt Dobozi István maglódi jegyző 1881-ben a községi jegyzői vizsgára készültök számára kézikönyvet írt. A törvények azóta megszaporozában, s szerző most pótfüzetet tesz közzé, mely előbbi munkájának teljessé tételére szolgál. A kötet ára 1 frt.

Pályanyertes szakmunka. Az országos gazdasági egyesület 150 darab aranyat tűzött ki a szezaszadóról szóló mű irására. Három pályamű érkezett s a bírálók az egyiket abszolút becseknk találták. A nyertes mű szerzője Wolff Gyula Bécsben.

Előfizetési felhívások. «A villamos távirás kézikönyve» című szakmunkára hirdet előfizetést ifj. Kiss József táviróosztály, főképp táviró-kezelők használatára; a 163 ábrával diszített mű ára két forint s a szerző-höz (Mária-Valéria utca 11. sz.) küldendő. — Bajárdi dr. Plató Mihály: «Ily című munkára hirdet előfizetést. «Az ember eredése, faji egyysége s harca», mely 25 ivre terjed, bonczani ábrákkal, s ápril hóban jelenik meg. Előfizetési ára 2 frt. — Debrezenben Thót Ferenc tanár «Bölcsészettörténelem» munkájának harmadik kötetére adott ki megrendelési ívet. Ezzel a részzel, mely az újkor bölcsészeti fejlődés-menetét adja elő, az egész mű teljes lesz. Előfizetelni maradványok 2 frtjával.

Uj zeneművek. «Tenyőpöcs»-ből. Erkel Elek eredeti operettjéből egyveleg jelent meg zongorára «Harmonia»-társulat kiadásában. A szép zenéje operette összes kedvelt dalai megvannak az átírásban, mely a «Hazai zeneművek anthologiaja» című pont-pont-gyűjtemény negyedik füzeté. — ra 1 frt 80 kr. — «Táborzók és Parsch kiadásában pedig «Parsztvilgalom» című mazurpolka hagyta el a sajtót ifj. Fahrbaeh Fülöpötől, ára 75 kr.

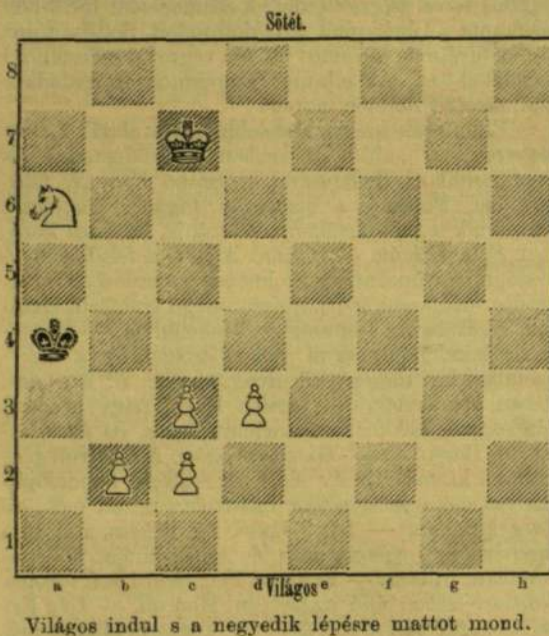
A király-hímnuszra érkezett 123 pályamű bírálatát a Petőfi-társaság vállalta el. s Komócsy József, Abrányi Emil, Kiss József, Szana Tamás és Várdy Antal fogják bírlni.

Krisztus a Kálvárián. Ez a címze Munkácsy új festményének, mely már közel van befejezéséhez. Legelőször a «Times» hozott róla ismertést, híres munkatársa. Blowitz tollából. Ez a következőleg ír:

SAKKJÁTEK.

1259. számú feladvány. Mayer H. F. L.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1254. sz. feladvány megfejtése.

Kürschner M.-től.

Megfejtés.

Table with chess moves: 1. V14-d4, 2. Vd4-d3+, 3. He6-e4+, 4. Hd7-e5-l8 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Filöp Jászai. Budapestben: K. J. és F. H. Andorfi Sándor. Kovács J. Szatmáritól: Vass János. A pesti sakk-kör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Bölcső és koporsó. A véletlenség, hogy gr. Ráday miniszter áldozótörökön született, anyja 10 nap múlva pünkösd napján halt meg, maga pedig negyvenhárom év múlva karácsony ünnepén: csakis véletlen, melyből így nagy cikket penderíteni jogos.

HETI NAPTÁR. Február hó.

Table with columns: Nap, Katholikus és protestans, Görög-Orosz, Izraelita. Dates from Feb 1 to Feb 29.

Tartalom.

Szöveg: Gordon tábornok. — Dalok. Szomoró Károlytól. — Székelytámad, székely bánja. Történeti beszély a XVII. századból. Irta P. Szathmáry Károly. — Az orosz Magyarországon 1849-ben. (Alábin naplója). — A szudáni háborúból. — A háziállatok tehetőségeinek fejlesztése. — A gyöttes Bertók. Elbeszélés. Irta Sienkiewicz Henrik. Lengyelből fordította: Csopey László. — Barnum fehér elefántja Londonban. — Egyveleg. — Szüdejcin meggyilkolása Szent-Pétervártól. — A városlegi korecsolya-csarnok. — Miért állt be Petőfi katonának? I. Baroti Lajostól. II. Dr. Sass István válasza. — Gróf Szécheny Antalról. — Irodalom és művészet. — Köztársaságok és egyetlek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Tiszta selyemkelmék, 75 kr. méterenkint, valamint a 1 ftt 5 kr. es 1 ftt 30 kr. egész 5 ftt 90 kr.-ig szines, csikos és kokzák alappal) szállít egyenes öltönyökre, valamint egész végben, vámmentesen a házba Henneberg G. (kir. udvari szállító) selyemgyári raktára, Zürichben. Minták postafordultával. Levéldij a Svájcba 10 kr.

Singerstr. 15. PSERHOFER J.-féle Bécseben. Gyógyszerár. Vertisztító labdacok. Szőlő erjesztés pletáknak rovarozta. Teljes joggal megérdemelt az a többi elosztást, miután valóban alig (de) készítség, melyben a labdacok már egyszerűen nem bizonyították volna erejük hatását. A legújabb esetekben, mikor számos más orvosi készítmény lett alkalmazva, és pleták által számtalanszor és pedig rövid használat után, teljes gyógyulást állt be. 1 doboz 1 labdacból 21 kr., 1 teleres 6 doboz 1 ftt 5 kr., 3 teleres 10 doboz 1 ftt 10 kr. (Keresébi 1 teleresnél nem szállítatik.) Számtalan levél érkezett, melyekben a labdacok fogyasztását a legkülönbözőbb és súlyos betegségekkel történő gyógyulásoknak köszönhetet mondának. Mindenké, a ki csak egyszer lett velük érintkezett, tovább ajánlja a labdacokat.

ARCZBÓR. A szépség egyik fő feltétele a szép arczbor. Mag a kevésbé szép arczbor az is elhajlat, ha annak bőre kifogástalan. A legelőnyösebb szépség pedig csak akkor lesz kellemes, ha annak bőre kifogástalan. A legelőnyösebb szépség pedig csak akkor lesz kellemes, ha annak bőre kifogástalan. A legelőnyösebb szépség pedig csak akkor lesz kellemes, ha annak bőre kifogástalan.

Varrógépek, a Wheeler & Wilson Mfg. Co. 1872. New-Yorkból. Otto Herman-nál (OHM C. O. UTODA) Budapestben, V. József-tér 5.

HIRDETÉSEK.

FONTOS

!!TÁVOL-, RÖVID- ÉS GYÖNGE-LÁTÁSUKRA!! A legjobb szemüveget nyújtja Jótáts mellett

SOLOMONSON N. H. látszerész, vizázi utca 19.

Leggázdagabb választék párisi színházi látók- és tabori távcsövekből, 5-20 fttig.

Nagy választék amerikai emberi műszerekből.

Bécs! Páris! London!

Halljátok és csodáljátok.

A nagyonbukott „Nagy Anglo-Britt csüttyár“ tömeg-gondokosága az észes árukat meg a becsón is sokkal alább eladja. Az észesnek előleges beküldése vagy 8 ftt 70 kr. utánvétele mellett igen csinos és a deservt-service a legfinomabb angol-britt csüttyből (mely előbb 40 fttig került) kapható. Minden megrendelő az évcsükköz föhő színének megmaradásáról szóló 10 évi kezesség-irat nyér.

- 6 táblakés, jeles aczélpengével. 6 valódi angol-britt csüttyvilla. 6 masszív ang. britt csütty-évkánál. 6 f. ang. britt neh. ezüst kávéskanál. 1 db. ang. britt neh. ezüst leveleződob. 1 mass. ang. britt ezüst tejszósz. 6 jeles ang. britt kés-zsámoly. 6 mass. ang. britt ezüst dessertkanál. 6 valódi ang. britt ezüst csomagevilla. 1 jeles borb- vagy csukortartó. 6 szép masszív tojás-tálca. 6 legfin. ang. britt ezüst tojáskanál. 1 pompás ang. britt ezüst felszolgáló tálcá 30 ctm. hosszú 1 legfinomabb teászürtő. 3 díszes salongyerterítő. 61 darab. — 8 ftt 70 kr.

alapszék, ezenel a nyilvánosság előtt kötelezem magamat, ha az árak nem tevének, azokat minden kifogás nélkül visszavállalni: s így a megrendelés minden közzéírás nélkül jár. A ki tehát jó és szőlő árukat, nem pedig bolmi silánytágot akar pénzért kapni, míg a készlet tart, bizalommal forduljon a következő címhez: MORITZ STERN, Wien, Wollzeile 22.

Kitüntette az ezüst díjéremmel az első nemzetközi gyógyszerkiállításon, Bécsben 1883-ban; továbbá: Bécsben 1880, Grázban 1880, Teschenben 1880, Egerben 1881.

A BITTNER-féle Conifera-Spirit. természetes, hamisítatlan lepárlási termék a fenyőnek, üdítő és fertőtlenítő szer beteg- és gyermek-szobák, valamint a gyermekgyógyászok szobái számára.

BUDAPESTI SZEMLE

1884. február 86. sz. 1884. február. Tartalom: Gróf Keglevich Jánosné naplója. — Thallóczy Lajostól. Az elektromosságról (II.). — Kont Gyulától. I. Frigyes Vilmos, porosz király. (II.). — Ballagi Aladártól. Tanulmányok népünk életviszonyairól. (I.). — Földes Bélától. Anya és grófné. (II.) Regény Pálffy Alberttől. Költmények: Murány vára. Dalmady Győzőtől. — A patk. Tenyson Alfred után, angolból. — Jánosi Gusztávtól Az őszi műtárlatról. — Ampelostól. Értécsítő. Jókai Mór: Negyven év viszhangja. — p. — Pulszky Ferenc és a kritika. Gyulai Páltól.

A BUDAPESTI SZEMLE, mely eddig évenként hatszor jelent meg 80-90 ivnyi tartalommal, 1881 január 1-től kezdve havi szemlévé változott át, s megjelen évenként tizenkét 120 ivnyi tartalommal, az eddigi előzetési ár mellett. A Budapesti Szemle tájékozn i gyekszik a magyar közönséget az eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szakudomány és a mivel közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. E mellett lehető szies tört nyit a nemzetgazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzeti gazdasági bizottságától támogatva. Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Előzetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 ftt, félévre 6 ftt. Előfizetéseket minden könyvtáros elfogad. Bécsben, Szelinski György es. kir. egyet. könyvtáros, I. Stefansplatz Nr. 6. Az előfizetési pénzek az alulirt társulat kiadó-hivatatalába küldendők be, vagy a könyvtárosokhoz, a kik szintén föl vannak bntalmazva elfogadásukra.

FRANKLIN-TÁRSULAT, magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapestben. Tartalom: Gróf Keglevich Jánosné naplója. — Thallóczy Lajostól. Az elektromosságról (II.). — Kont Gyulától. I. Frigyes Vilmos, porosz király. (II.). — Ballagi Aladártól. Tanulmányok népünk életviszonyairól. (I.). — Földes Bélától. Anya és grófné. (II.) Regény Pálffy Alberttől. Költmények: Murány vára. Dalmady Győzőtől. — A patk. Tenyson Alfred után, angolból. — Jánosi Gusztávtól Az őszi műtárlatról. — Ampelostól. Értécsítő. Jókai Mór: Negyven év viszhangja. — p. — Pulszky Ferenc és a kritika. Gyulai Páltól.

CHIOCOCA-LIKÓR. (Liquor chioceae fortificans) Liqüidum magnum magisviciu, kiperálva és tisztított állatjal, mint jelenség bizonyult, határozottan irtalmatlan.

Kisfaludy Sándor összes regéi. A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelen és minden könyvtárosnál kapható.

A Magyar Nemzet Története. REGÉNYES RAJZOKBAN. NEGYEDIK KIADÁS. IRTA: JÓKAI MÓR. TIZENHÉT KÉPPEL. ÁRA FÜZVE 2 FORINT. — VÁSZNBA KÖTVE 3 FORINT. KIS DEKAMERON VÁLOGATOTT BESZÉLYEK. A SERDÜLŐ IFJUSÁG SZÁMÁRA KISZEMELVE S ÍTT-OTT MÓDOSITVA. IRTA JÓKAI MÓR. Második kiadás. — Ára vásznba kötve 2 ftt. Tartalom: A peregrinus (genre) — A struccmadár. — A bize-bán. — A kénytelen mulatás (Egy öreg báró fecsegszéiből). — Az én galambom nem vált porrá — Jordaki fejé. — Katonadolgo. — A fejelelem buzógánya. (Történeti adoma). — Husz év múlva. — Reparárt lelkek. — A libapásztor (Egy öreg anyóka meséli unokáinak). — A játékos (Spanyol adoma). — Az utolsó csatár (Csatákép). — Karácsonyi dolgozó. — Az istenhelyi székely leány (Elbeszélés). — A koldus gyermek (Karácsonyi történet). — Egy harmink-banda a havason (Igaz történet után). — A régiességbuvár. — Fülkö lovag (Rege a régi ró-iókből). — Bébe. — A székely adott száva. — A vén sas. — A huazh betéglátogatók. — A végtelen hely. — Gyémánt király. — A megölt ország. — Sylvester éjszakák (Emlék).

Gratis u. Franco erhalt Jedermann die von einem Spezialarzte verfasste BROCHURE über KÖRPER-SCHÖNHEIT. PFLEGE. HEIL-GEIST-APOTHEKE. WIEN, L. Operngasse-Nr. 10.

THEDO tanár szakállhagymája. legjobb és legbiztosabb szer a szákkal szép névűeknek eszközésére. Számtalanon vannak még legmagasabb rangú férfiak között is, kik szép szákkalukot csupán a szerrel kaphathatnak. — E szer a szákkal hihetetlen gyorsasággal növeszt, így hogy általa még 13 éves ifjak is a legkorábbi idő alatt teljes szákkalhoz jutnak, miről a bizonyítottan ezrei is tanuskodnak.

Papir-, író-, rajz- és festőszerek

COTILLON-CZIKKÉK

Következő külön árjegyzékek bármelyikét, u. m.:

- A. Író-, levelezési és irodai szükségletek.
- B. Rajz- és vízfestészeti szerek. Építési, építői és műszaki kellek.
- C. Iskolai-, író-, rajz- és vízfestő-szerek. Különlék gyermekek számára.
- D. Olajfestékek és olajfestő-szerek.
- E. Farsangi és bál-i czikkek.
- F. Szabadalm. Phönix sokszorosító-lapok utasítása és árjegyzéke. 20 különféle eljárás.
- G. Szabadalm. Phönix sokszorosító-lapok utasítása és árjegyzéke. Rendes Anilin-eljárás.
- H. 500 különféle szükségleti, dívat- és Fantasia-levelepapír-árjegyzéke. Kívánatra ingyen és bérmentve küldi.

COTILLON-CZIKKÉK

SEEFELNER J. L. BUDAPESTEN
cs. és kir. udvari szállító. IV., váci-utca 9. sz.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható az osztrák tartományok számára **Szelinszki György** cs. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

TOMPA MIHÁLY.

VIRÁGREGÉK.

HATODIK KIADÁS. — A KÖLTŐ ARCZKÉPÉVEL.

Ara füzve 2 frt 50 kr. Vaszonba díszesen kötve 4 frt. Francia bőrbé díszesen kötve 5 frt.

A munka hollandi merített papíron lévén nyomatva, a kötött példányoknál csupán a felső része látott el aranyozással, a mint ily kiadásoknál külföldön is szokás.

VASÁRNAPI UJSÁG

6-ÍK SZÁM. 1884.

BUDAPEST, FEBRUÁR 10.

XXXI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: Vasárnapi Ujság évi 12 frt, hetente 1 frt 25 kr. Polgári Ujságok együtt: félre 6. * * * * * Csupán a Vasárnapi Ujság: egész évre 8 frt, félre 4. * * * * * Csupán a Polgári Ujságok: egész évre 6 frt, félre 3. * * * * * Külföldi előfizetéseket a postai megjelölés nélkül nem fogadjuk. * * * * *

SZERENCSY ISTVÁN.

1793—1851.

Az 1848 előtti magyar politikai élet egy kiváló férfiak, a nagyhirű személyes Szerencsy Istvánnak emlékezetét kívánják felújítani e sorok.

A mai napok emberei alig tudnak róla valamit, s csak az azon időkből még meglévő egy-két ember említi fel olykor nevét. Pedig e névhez annyi emléke van fűződve a pozsonyi országgyűlések eseményeinek, s ő róla magáról, kit saját kora nemcsak a tiszteletnek fényével vett körül, hanem a szeretet meggével is, úgy szólnak az egykoru adatok, mint a magyar parlamenti élet egyik ritka jelenségéről.

Szigeti Szerencsy István, a Szerencsy Gerzon és gr. Teleki Anna unokájának, Tamásnak, Czöbel Juliától, a Czöbel László és gr. Teleki Borbála leányától származott fia, Ungmegyében, az Ungvártól pár órányira eső Kis-Szelenczen született 1793 december 28-án.

A családban a hat gyermek közül ő lévén egyedül a fiú, ezenkívül az utolsó is, az ő földadata volt e szerint, hogy a Szerencsy nevet ne csak fentartsa, hanem a képesség és családi kapcsolatok alapján az eddiginél magasabbra is emelje. Atyja, megyei jegyző, s így maga is a politikai élet embere, fiát szintén a politikai pályára szánta s e végből a leg gondosabb nevelésben részesítette. Első iskolázatásait, hogy folyvást figyelemmel kísérhesse, a maga közelében végeztette fiával, és pedig oly sikeresen, hogy mikor a magasabb oktatás véget ért távolabb kelle magát elbocsátani, akkor már abban, hogy ezéljárt szem elől téveszteni nem fogja, teljesen bizhatott.

A gimnázium éveit Ungvártól töltte, s már itt értelmessége és figyelő tehetsége által tűnt ki társai között. A bölcsészeti tudományokat Kassán, a jogiakat a pesti egyetemen végezte, s mikor a gyakorlati évek után meggyébe, hogy magát a közszeigálatra feljájnjja, visszatért, megtalálta az alkalmat is, hogy képességének próbáit adhassa.

Huszonegyedik évét töltötte, mikor előtte a közhivatalok tere megnyílt; s az a rohamos haladás, melyet e pálya fokozatai mutatnak, mert majd minden két évre esik egy-egy előléptetés, kétségtelen bizonyítéka annak, hogy benne szellem, tudomány, ügyesség, becsületesség oly mértékben valának egyesülve, hogy azok csakhamar felköltötték iránta a közfigyelmet.

SZERENCSY ISTVÁN.

Hivataloskodását 1817-ben a megyei első aljegyzőséggel kezdte, s nemokára azután méltónak tartott, hogy a főjegyzői toll vitele reá bizassék. Az erre vonatkozó jegyzőkönyv ugy említi már, mint «ritka talentomu, a haza bizonyos reményéegére született férfit».

Az 1825-ki országgyűlésre Ungmegye őt, ki már 1822 óta táblabíró is volt, küldötte fel, Bernáth Zsigmond mellett, egyik követének. Ez volt az a tér, melyen sokoldalú ismeretei, gyakorlati ügyessége s jellemes volta által nemcsak a követi karnak nyerte meg szeretetét és becsületét, hanem a magasb körök embereinek figyelmét is fölbreszté. E figyelem az országgyűlési tárgyalások haladtával mind fokozottabbá lett, s nem volt nehéz kitalálni, hogy Szerencsy Istvánra a szűk megyei élet helyett magasabb és szélesebb munkálkodási kör várakozik.

Ez nem is késett sokáig. Ungmegyének 1827. szeptember 20-án tartott közgyűlésén első szóval ő maga jelenté be, hogy a k. m. helytartó-tanácsához titoknokká neveztetett ki s ugyanakkor elbucszván, letette a megyénél viselt hivatalát, mely alkalommal a megye «a hű, szorgalmatos és dicséretes» szolgálata tisztviselő iránt «hálás köszönetét» jegyzőkönyvbe iktatni határozta.

Közel három évig szolgált a helytartó-

Nyilvános hirdetés

Ausztria és Magyarország összes lakosaihoz!

A t. cz. közönség óriási részvétele folytán a nyilvános lapokban megjelent hirdetések által ajánlt végeladás iránt a Kunzschmidt János Károly féle 121 évig fennállott nagy üzletház hagyatékának áruaktára több mint hét harmaddal kevesebb lett, s az örökösök az utolsó értekezleten elhatározták a meglévő árukészlet eladását mártól kezdve még csak három hétig folytatni. A ki tehát pompás és kitűnő árut majdnem ingyen akar magának szerezni, a megrendeléssel saját érdekében siessen.

Hogy a nyomtatásban zavar ne okozassék, a tárgyak előbbeni darabszáma meghagyott.

Következő árak vannak még készletben:

- 4500 darab női ing legfinomabb angol chiffonból és valódi svédzi himzés-betétekkel, egy valódi műhímzés; darabonként 1 frt 50 kr. Tuzatonként 16 frt 50 kr.
- 1500 darab női éjjeli corset, ugyanolyan minőségű, nagyon hosszú s egész hosszában svédzi himzés-betétekkel, fölötté elegánsan kiállítva. Díszes darab minden nőnek, darabonként 1 frt 50 kr. Tuzatonként 16 frt 50 kr. Ugyanazok nehéz barnehéből, dréjja 1 frt 60 kr.
- 5600 darab női alszoknya legfinomabb szürke vászonból valódi svédzi selyem sálvakkal díszítve, darabonként 1 frt 40 kr., tuzatonként 15 frt 50 kr. Ugyanazok vörös erdőből árbonként 1 frt 50 kr., tuzatonként 16 frt 50 kr. Ugyanazok nehéz nemezéből, dréjja 1 frt 75 kr. Ugyanazok legfinomabb és legnehezebb posztóból legfinom pamukkal hímzve és körül pluszrova fodrokkal és kiesip-kézve, dréjja 2 frt 50 kr.
- 3500 darab férfing legfinomabb angol chiffonból, 4-szeres méllal, sima vagy himzett és tetszés szerinti nyakbősséggel, árbonként 1 frt 50 kr., tuzatonként 16 frt 50 kr.
- 1500 tuzat damasz asztali garnitúra, virágokkal átéve; egy ábrasz, és 12 serviette 2 frt 35 kr. Minden hában nélkülözhetlen s csodás olaszú.
- 3000 tuzat török törökösön készen beszeve, minden darab külön ömsehajtogatva, vörös csikkokkal és hosszú rojtokkal ellátva, legfinomabban piqurozva, pompás szépségű. Tuzatonként 3 frt 75 kr.
- 3000 darab nagy női kendő legfinomabb berlini pamutból szőve, hosszú rojtokkal a legvalóságosabb, legpompásabb és legdíszesebb színekben, u. m. skót, török, szürke kék, fehér, fekete, kockás, vörös, barna, stb. stb. darabonként 1 frt 30 kr., tuzatonként 6. 12 frt 50 kr.
- 400 dr. uti plaid, roppant nagy és vastag legnehezebb, legpompásabb szőve, elegáns angol mintákban, u. m. barna, szürke zománcoz, nehéz rojtjal; roppant hosszúságú és szélességűk folytán, átlós darab, uti talár, égyterű, női skóci gyantán alkalmazható, s még 20 évi használat után is belőlük 2 elegáns öltözet készíthető; általuk felesé kabát, eskőpöny, női palétot teljesen nélkülözhetők; I. minőségű slóbb 15 frt, most csak 5 frt 85 kr. II. minőségű slóbb 12 frt most csak 4 frt 85 dréjja.
- 300 vég házi vászon, teljes 30 rőt, legjobb, legnehezebb, legjelenebb gyártmány, házi használatra: 1 vég 5 frt 50. A pamut ára roppant emelkedik, a vászon nem sokára még egyszer annyiba fog kerülni; minél fogva mielőbbi megrendelés mindenkinek ajánlatik.
- 500 db. selyem ágylakaró, legnehezebb lyoni shapp-selyemből, kék fehér vörös és sarga csikos; dréjja 4 frt bámulatos olasz.
- 320 tuzat selyem «ebkendő legnehezebb lyoni selyemből, minden színben, minden db. más színben; nyakkendőkre is használhatók: csak frt 3.50 tuzatja.
- 350 gobelin készlet, két legfinomabb gyártású és asztalterítő, bársonybolttal, színvegyűleken pompás kivitelben az egész készlet, azaz mint a 3 db. ára együtt csak frt 7.50 dréj. lepedő, jó sulyos bőrszomból, tökéletes még a legnagyobb ággyra is, varrás nélkül, árbonként 1 frt 35 kr., tuzatonként 15 frt.
- Mindenki a ki egyszerre legalább 15 frt értékűt vásárol, ráadásul, tehát ingyen kap egy svájci órát hosszú láncszal, francia aranybronz-plastikból, melynek pontos járásáért 2 évi jótállás nyújtatik. 1349

Készpénz mellett megrendelések (posta-utalvány vagy cs. kir. posta-utalvány mellett is) az alulírt czég által teljesíttetnek.
Erbschaftsverwaltung RABINOWICZ,
Bécs, II., Schiffamtsgasse Nr. 20. T. M.

MARTINY H.

Budapest, váci utca 19. sz.

1223 Ajánlja saját készítményű

TAJT ÁRUIT.

Valódi Hő Itzl-féle komáromi pipaszárak egyedüli raktára.

Arjegyzékek franco ingyen.

NONPAREIL

ANGOL UJDONSÁG RUHÁKBAN ÉS JELMEZEKBEK

Kiállja versenyt a lyoni bársonnyal az árnak egy negyedével.

Kékesfekete, elpusztíthatlan, ugysz. minden divatszín.

1366 UTÁNZATA A GYÁRI JEGYNEK:

mely két-két méter tulsó oldalán van alkalmazva.
Könnyű! Simuló! Selyemszerű! Tartós! Kítűnő! Sűrűszövött! Esőcepp nem piszkítja!
Bárminemű alkalmazásban pótolja a lyoni bársonyt!
Kapható minden nagyobb divatru-üzletben.

Kitűnő illatszerek,

a Victoria-illatászat különlegességei.

YLANG-YLANG DE MANILLE.

Az illatszerek gyöngye.

CHAMPACCA DE LAHORE.

Készlet a igen kellemes.

MELATI DE CHINE.

1226 Üvegenként 1 frt 50 kr.

Kül. mbfélé illatszerek — frt 1. — Szappan — frt 1.20.
Illatász. zsabkend. 2 frt 1. — 1.50. — Rizsper — frt 1. — 1.50. 2. —
Hajkencs — frt 1.50. — Mosdóvíz — frt 2. —
Hajolaj — frt .80. 1. —
PARIS: Rigaud & Cie., 8, rue Vivienne.
Magyarországi főraktár: Török József gyógyszer, király-utca 12.

FÜZÉRTÁNCZ-JELVÉNYEK
és
COTILLON-FIGURÁK
POSNER KÁROLY LAJOSNÁL
BUDAPEST,
Erzsébet tér 7.

A FRANKLIN-TARSULAT kiadásában Budapesten

megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztr. tartományok számára **SZELINSZKI GYÖRGY** cs. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

Mezei gazda

népszerű vezérkönyve.

A mostani viszonyokhoz alkalmazva.

Földbirtokosok, gazda tisztek s földmivesek használatára; de kiváltképen a magyar földmivelő nép számára;

különös figyelembevételével annak,

miképen lehet és kell a gazdaszatot célszerűen rendezni, lehető legjövődelmesebb fökra emelni és csinósítani.

Irta
GALGÓCZY KÁROLY.

Ötödik kiadásban átnézte és bővítette

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Első kötet: Földmivelés.

Ara füzve 1 forint 20 krajczár o. é.

Második kötet: Állattenyésztés

sajtó alatt van.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyet. utca 4. szám.)